

100 år av utmaningar

Sidan 9

Det där som Martin Lönnebo har

Sidan 12

1 525 väljer vår nästa ärkebiskop

Sidan 6

TORS DAG 7 DECEMBER. NR 49/2017

Hon ältar inte

Sidan 2

Nu samlas berättelser om övergrepp

Denna vecka publicerar vi vittnesmål om övergrepp i församlingar och kyrkliga sammanhang.

Ett uppdrag samlar nu namn mot maktmissbruk och trakasserier i kyrkan. **SIDAN 4**

Som tomte i luciatåget

Sista sidan

Fiktiv Laestadius undersöker brott

Sidan 13

En värld utan ondska är en värld utan människor

Sidan 7

Patrick Wingren skriver om himmel och helvete

Sidan 19

LEDARE MAY WIKSTRÖM

När tusen ännu inte sagt sitt

NOMINERINGSTIDEN i ärkebiskopsvalet löpte ut i förra veckan och några svarta hästar i slutspurten blev det inte den här gången. Närmast den titeln kommer Ville Auvinen, missionsledaren för den finska evangeliföringen Sley. Han gick ut i slutskedet som en uttalat konservativ kandidat och fyllde därmed det vakuum som fanns i uppställningen. De som driver Esbobiskopen Tapio Luomas kampanj får nu jobba hårdare med att fånga in de konservativa väljare som därtills sett den balanserade "mittenmannen" som sitt enda alternativ. Hans utsikter att ta hem valet redan i första omgången har minskat och nu får han jobba för att hänga med i den andra. För de övriga kandidaterna, som profilerats som mer liberala i de stora stridsfrågorna i kyrkan, var Auvinens kandidatur en välkommen röstsplittare.

Auvinens kandidatur har karaktären av en symbolisk markering. Han måste ändå vinna sina röster, för de konservativa taktikröstare säkert om det lutar mot att de blir helt utan alternativ i en andra omgång. Det är intressant att Luoma, som annars är återhållsam med konkreta uttalanden, nu uttryckligen beklagat att Sley har bundit medlemmarnas åsiktsfrihet i prästämetsfrågan så att väckelserörelsen inte integreras naturligt i församlingarna som en bidragande kraft. Men Auvinens kandidatur ökar också trycket bland andra väljare med flera alternativ att satsa rätt.

DEN JÄMNASTE kampen i det fallet går troligen mellan Björn Vikström och Heli Inkinen. Inkinen var tidigt ute med sin kandidatur. Hon fick extra skjuts av den stora frustration många kvinnor kände över att den nya Helsingforsbiskopen var en man, något som resulterade i att biskopskollegiet som helhet nu är en beklämmande mansklubb. Värningen av understödare var snabb och effektiv, men det har senare också hörts tveksamma röster från kvinnor i kyrkan som inte är helt övertygade om Inkinen.

Det är möjligt att det är Björn Vikström som vinner på Auvinens kandidatur, ifall dessa osäkra väljer att trygga att det finns en kandidat med i slutskedet som de ser som ett starkare alternativ med rätt profil – trots att han är man. En som det har varit rätt tyst om är Ilkka Kantola. Även om han är rikspolitiker saknar han det naturliga tummelfält som kyrkomötet utgör. De två biskopar som är uppställda har klara fördelar av sitt ämbete både i synlighet och inflytande, men för en ex-biskop som Kantola kan det snarast ligga honom i fatet att han är den biskop som självvalt valde att avgå på grund av personliga skäl år 2005. Hans socialdemokratiska nätverk ska ändå inte underskattas. Också väljarkären har partipreferenser, som i det här fallet kan överraska. Med drygt tusen röstberättigade som ännu inte flaggat för någon kandidat kan det hända mycket när det väl blir dags att rösta.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

”Med drygt tusen röstberättigade som ännu inte flaggat för någon kandidat kan det hända mycket.”

PROFILER: PETRA BERG

”Jag blir inte bättre av att älta det. Jag blir bättre om jag i stället accepterar att jag inte kan göra så mycket åt det som hänt.”

Tillräckligt troende

När Petra Berg växte upp kände hon sig utesluten i skolan, men inkluderad i församlingen. Hon är inte med i kyrkliga sammanhang för att hon tror på det kyrkan lär, utan för att hon tror på det kyrkan gör.

TEXT: SOFIA TORVALDS FOTO: ERIKA RÖNNGÅRD

Petra Berg är hemmastadd i kyrkliga miljöer. När det är program i Vänö kapell om somrarna är hon där, varje gång. Hon är aktiv i KFUK, Kristliga föreningen för unga kvinnor. Den dag vi träffas ska hon baka pepparkakshus för Matteus församlings julbasar.

Men när hon får frågan "Tror du på Gud?" är inte svaret ett självklart "Ja!".

– På ett sätt tror jag på Gud. När jag går på jobb som psykoterapeut träffar jag en massa människor – kolleger – som jag tycker jobbar med godhet. Och jag tycker att godhet är ett tecken på Gud. Men det är inte så att jag tror att om jag ber en bön så kommer Gud att inverka på hur det blir. Där tror jag att vi måste göra något själva. Jag tänker att det är viktigt att agera. Välj en livsinriktning och agera, och om du har tid över, då kan du be.

Petra Bergs man är muslim, och ber fem gånger om dagen. Det har hon inga problem med, liksom han inte har problem med att hon inte ber.

– Om han tycker att det är ett värdefullt sätt att använda tiden på är det inte min sak att döma det.

Hon har en respekt för ritualer.

– Jag tänker till exempel på barndop. Jag tycker att det finns en idé med att ha ett barndop eller – om man inte vill ha ett dop – ett namngivningskalas. Det handlar om att förtydliga: Nu är det så här det är, det här barnet finns i vår familj eller i vår gemenskap. För att få in det i våra hjärnor behöver vi en ritual.

Formades av mobbningen

Petra Berg växte upp i Mariehamn.

– Jag blev mobbad under hela min skoltid, i nio år, och det har format mig mycket.

Det var under de åren hon blev aktiv i församlingen, först i Mariehamns församlings barnkör och sedan i ung-

domsverksamheten under och efter skriftskolan.

– Det är kanske därför jag inte har problem med att vara med i församlingssammanhang. Jag har alltid upplevt att jag fick höra hemma i församlingen, fast jag kanske inte hade ett sammanhang i skolan. Till en del var de som var med i församlingens verksamhet samma typer som i skolan, men vissa av de värsta typerna var inte där. Jag fick känna mig inkluderad.

Hon uppskattar också att Mariehamns församling aldrig haft för vana att definiera människor som kristna eller icke-kristna.

– Är du med så är du med, är du inte med så är du inte. Och du är tillräckligt troende om du är med.

Vill inte tänka svartvitt

Hon vet att många bär på trauman från olika kyrkliga sammanhang, upplevelser som gjort dem svartvita. Tidigare var de kanske hängivet troende, senare hängivet icke-troende. Hon gillar att hon aldrig tvingats definiera på vilket sätt hon tror eller inte tror på Gud.

– Orsaken till att jag gärna är med i kyrkan är att det finns så mycket bra i kyrkan. Allt från att ta hand om gamla byggnader som är verkliga kulturarv till att ha diakoniverksamhet och dela ut mat, till att arbeta med flyktingfrågor och tydligt ta ställning. Det finns så mycket som är väldigt bra och som jag gärna tar del av.

Hon sitter inte ofta på en söndagsgudstjänst, men hon är med om det som ger henne någonting.

Läser du med i trosbekännelsen?

– Jo, jag läser med. Varför skulle jag inte läsa med? Om jag inte gör det hamnar jag i det där svartvita, bland dem som är traumatiserade och vägrar. Jag kan

sätta min energi på annat än på att irriteras på en rad i trosbekännelsen.

Mobbning också på arbetsplatser

När hon inledde sin utbildning i kognitiv beteendeterapi (KBT) fick hon redskap att arbeta med sina egna ärr efter åren av mobbning.

– I KBT jobbar man mycket med acceptans utgående från sinnesrobönen: "Ge mig sinnesro att acceptera det jag inte kan förändra, mod att förändra det jag kan och förstånd att inse skillnaden." Det handlar om att inte fastna så mycket i saker som hänt och föra den där kampen i sitt eget huvud: Varför blev det så och varför blev det så, varför sa jag inte ja och varför sa jag inte nej. När hon tänker på mobbningen inser hon att det som hänt har hänt.

– Jag blir inte bättre av att älta det. Jag blir bättre om jag i stället accepterar att jag inte kan göra så mycket åt det som hänt, utan måste lära mig att leva med det.

Hon tycker om sitt jobb för att det handlar om att ge redskap som hjälper klienterna att bearbeta problemen själva.

– Det är ganska kul att märka att personen börjat praktisera det jag lärt ut föregående gång.

Hon är också aktiv feminist.

– På mitt jobb ser jag tydligt vad de patriarkala strukturerna leder till. Till exempel har jag aldrig haft en utbränd man som klient, men väldigt många utbrända kvinnor. Jag ser feminismen som en styrka i mitt jobb. Jag kan säga till kvinnor som trakasserats eller får mindre lön än sina manliga kolleger: Stå på er! Jag har också en tydlig feministisk agenda på jobbet och arbetar med att hjälpa klienter att öppna ögonen för dessa orättvisor.

Vad gäller mobbning ser hon att den är ett problem också i arbetslivet – inte minst på kyrkliga eller kristna arbetsplatser.

– Det finns många dåliga chefer på kyrkliga arbetsplatser. Och folk är så snälla och handfallna att de inte gör något åt saken. Varför ska den knäppa chefen få fortsätta medan de anställda säger upp sig? Här önskar jag att kyrkan tog större ansvar för sin personal och gjorde något åt saken.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör

May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors

Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten

Norrmalmsgatan 21 A,
68600 Jakobstad

tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson

tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
(tjänstledig)

Johan Sandberg

(Österbotten)

tfn 040 831 3599

Nicklas Storbjörk

tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Emelie Wikblad

tfn 040 831 6836

Webbredaktör:

webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab

Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Jakobstads

museums bildarkiv

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**.

Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:

Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:

Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ Moms 24%

Radannonser:

4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:

1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.

För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:

fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,

tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,

tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:

Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

PETRA BERG identifierar sig inte som troende, men nog som kyrkligt aktiv. Hon är till exempel medlem i KFUK, Kristliga föreningen för unga kvinnor.

PETRA BERG

PSYKOTERAPEUT, HÖR TILL DE FÖRSTA SOM ERBJUDER INTERNET-BEHANDLING PÅ SVENSKA I FINLAND. ARBETAR OCKSÅ MED VIDEOTERAPI.

UPPVUXEN I MARIEHAMN. TILLBRINGAR SOMRARNNA PÅ VÄNÖ I HITIS SKÄRGÅRD, DÄR HENNES PAPPAS FAMILJ HAR SINA RÖTTER.

BÄSTA FRITIDSSYSSLAN: MOTION, VÄNNER OCH ATT REBOOTA GENOM ATT SOVA.

Stiftsfullmäktige vill dela Lappo domkapitel mellan två städer

LAPPO. En konflikt om varifrån Lappo stifts domkapitel ska sköta sitt arbete har pågått i årtal. Nu föreslås en lösning där personalens arbetsrum skulle vara kvar i Seinäjoki, men sessionssalen finnas 25 kilometer därifrån, i Lappo, skriver Kotimaa.

År 2013 föreslog Lappo domkapitel att verksamheten skulle flyttas från Lappo till Seinäjoki, men Kyr-

kostyrelsen godkände inte förslaget. Ett år senare flyttade domkapitlet ändå till tillfälliga lokaler i Seinäjoki på grund av problem med inomhusluften och år 2015 fick biskopen en ny tjänstebostad i Seinäjoki.

Argumenten för att placera domkapitlet i Seinäjoki har handlat om de nätverksmöjligheter som finns där, medan histori-

en och stiftets identitet ansetts tala för Lappo. I början av november lämnade 27 församlingsmedlemmar från området in ett initiativ där de krävde att verksamheten koncentreras till Lappo.

– Ur stiftsledningens synvinkel kan det här vara en kompromiss. Ur Lappos synvinkel är det inte en kompromiss, enligt gällan-

de beslut finns domkapitlet i Lappo, säger **Pentti Lemmetinen** i Lappo kyrkofullmäktige, som var först med att skriva under initiativet, till Kotimaa.

Enligt stiftsfullmäktige är tanken ändå att den lösning som nu föreslås både skulle betjäna domkapitlets verksamhet på bästa sätt, samtidigt som den stöder stiftets egna identitet.

Vatikanen ger ut Luther-frimärke

REFORMATIONEN. Vatikanen har reformationsåret till ära gett ut ett frimärke som föreställer reformatörerna **Martin Luther** och **Philipp Melanchton** knäböjande vid Jesus kors.

– Frimärket har väldigt stort symbolvärde, säger docenten i dogmatik **Jyri Komulainen** till tidningen Kirkko ja kaupunki. Komulainen är ändå in-

te förvånad. Den nuvarande påven **Franciscus** har på många sätt visat vilja att förbättra relationen mellan de katolska och lutherska samfundet, som under många hundra år varit kyliga.

Lutherska världsförbundet kallar i sin tur Vatikanens gest för ett ”uttryck för hur långt vi har kommit på vår väg mot enhet”.

”Jag kände obehag och

#DAMMENBRISTER. I samband med uppropet #dammenbrister kom det många berättelser om övergrepp och trakasserier i församlingar och kyrkliga sammanhang. Här är några av dem.

Vittnesmål nr 96

Jag är fyra eller fem år gammal när det börjar. Han är i sextioårsåldern. Han nästlar sig in i familjer med barn i lämplig ålder genom att vara trevlig och hjälpsam. Jag minns att vuxna använde ordet barnkär om honom.

Och det är lätt för barn att tycka om honom. Han ser dem, han ger dem uppmärksamhet. Han bjuder på godis och kommer med små presenter. Han tar sig tid att leka, att sparka fotboll. Men det kommer alltid något tillfälle när han lyckas vara ensam med en. När man ska sitta i hans famn och hans stora äckliga tunga trevar runt i ens mun.

Jag minns hur jag redan som barn, redan medan det pågick, var medveten om dubbelheten. Han är så snäll. Utom då när ... men annars är han snäll.

Jag tänkte aldrig att det var mitt fel att han gjorde det han gjorde, men jag tänkte att det var fel av mig att tycka om honom också, att tycka om allt det där andra som inte var obehagligt.

En gång tar han med mig på utflykt, bara han och jag. Vi tittar på en utställning i ett butiksfönster, massor av My Little Ponys. Jag är sex år gammal och älskar My Little Ponys. Efteråt tar han med mig till ett bönehus. Det finns ett predikantrum med en säng i anknytning till bönehuset. Det är ganska mörkt i rummet. Han ligger ovanpå mig i sängen en lång stund. Jag säger flera gånger att jag vill gå därifrån. Han ligger ovanpå mig och frågar mig om det gör ont. Jag är sex år gammal och hjärtskärande ärlig, jag tar vuxna på orden när de pratar. Jag vantrivs i situationen, men det är ju inte det han frågar. Så jag svarar: Nej, det gör inte ont. Då säger han ”bra, då är jag nog inte för gammal”. Jag tror inte att han klär av mig byxorna, men jag minns att han drar upp dragkedjan i

mina byxor efteråt. (Resten av mitt liv kommer jag att undra: Har jag egentligen blivit våldtagen utan att veta om det? Var det så hemskt att mitt minne trängt undan det för att aldrig mer återvända?)

Det är 80-tal och sexuella övergrepp är inget man pratar mycket om. De vuxna är handfallna. Mina föräldrar är misstänksamma. De frågar mig trevande, jag vet exakt vad de pratar om men också att det är helt omöjligt för mig att berätta vad som händer, vad han gör. Jag tar på mig all skam i situationen, vänder den mot mig själv.

”Jag minns hur jag redan som barn, redan medan det pågick, var medveten om dubbelheten. Han är så snäll. Utom då när ...”

Mannen samlar på barn i stora mängder. Han skriver brev och håller kontakten. Han ordnar fester och utställningar. Han är aktiv i en inomkyrklig väckelse-rörelse, jobbar en tid som vaktmästare på deras folkhögskola. En tidigare elev på folkhögskolan säger att ”alla visste hur han sprang efter flickorna”. En person som bott i samma by som han reagerar genast när jag nämner hans namn. Hon vet vad han går för. Jag känner till åtminstone tre personer i min bekantskapskrets som utsatts för övergrepp av samma man. En grupp föräldrar i en annan by upptäcker vad deras barn blivit utsatta för. De går till polisen, mannen döms till fängelsestraff. Väckelserörelsen där han varit aktiv noterar vad som hänt. De fråntar honom rätten att sälja rörelsens

böcker och skrifter och meddelar sina lokalavdelningar om saken. Mannen har använt rörelsens lokaler för avskilda möten med barnen, han har använt rörelsens tillställningar som fiskdammar där han kunnat komma i kontakt med barn och deras föräldrar, fiska upp dem till sin samling. Det finns inget i rörelsens protokoll som visar att styrelsen skulle ha diskuterat detta, att man skulle ha kontaktat lokalavdelningarna och bett dem tala med familjer som varit aktiva och som kan ha kommit i kontakt med honom. I stället har jag hört av en annan drabbad att de aktiva i rörelsen inte ville ”döma” mannen genom att vittna om vad de visste.

De vuxna kände sig obekväma och teg. För obekväma för att konfrontera honom, för obekväma för att skydda barnen. Mannen var ju så trevlig.

Vittnesmål nr 572

Jag var över 50, inte snygg smal och ung (åtråvärd), bara vanligt vänlig och artig och gick ganska aktivt

i kyrkan. Då fick jag plötsligt ”heta” konstiga sms mitt i nätterna från församlingens gifte präst. Han ville ha mej i sin famn och i duschen, bjuda mej på middag med mera. Han sa också framför äldre församlingsmedlemmar hur han så gärna skulle ha sett mej tvätta hans rygg i duschen. Sedan plötsligt bad han mej inte komma så ofta

till kyrkan för det var så svårt för honom att se mej där. Om jag kom bad han mej undvika honom – som om det skulle ha varit möjligt vid nattvarden och när han stod och hälsade alla välkomna ... Inget trevligt alls när det gäller en person som man ska kunna ha förtroende för i livets alla skeden. Jag funderade på att tala om det här för förtroendevalda men valde att inte göra det. Höll mej undan istället för att inte göra saken värre.

”Sedan plötsligt bad han mej inte komma så ofta till kyrkan för det var så svårt för honom att se mej där.”

#METOO ANKLAGELSER

Tapio Luoma trodde inte på trakasserier

I ett blogginlägg påstår prästen Kai Sadinmaa att biskop Tapio Luoma har agerat kyligt och förminskande mot en kvinna som tog kontakt med honom och berättade

om trakasserier som hon ska ha utsatts för av en manlig präst verksam inom Esbo stift. Kvinnan bandade ett telefonsamtal som hon förde med Luoma.

Åt tidningen Kotimaa bekräftar Luoma händelsen och berättar att den inträffade för ett år sedan i oktober. Luoma träffade kvinnan

som berättade om de påstådda trakasserier. Efter det tog Luoma kontakt med prästen men fick av honom en helt annan version av händelserna.

– Det enda jag kan säga är att på domkapitlet har vi en helt annan uppfattning om helheten samt detta ärendes gång än den bild

som förmedlas i den berörda kvinnans och Sadinmaas versioner, kommenterar Luoma till Kyrkpressen.

Prästen har polisanmälts för de påstådda trakasserier. Kai Sadinmaa på sin sida berättar att kvinnan tog kontakt med honom för tre månader sedan, men att han i samråd med henne

valde att inte gå ut med berättelsen. Men när Tapio Luoma valde att gå med i en kampanj mot sexuella trakasserier och utnyttjande inom kyrkan tog kvinnan på nytt kontakt med Sadinmaa. Kvinnan valde då att publicera ett öppet brev till Tapio Luoma på Kai Sadinmaas blogg.

”Att du misstänkliggjorde min vilja att berätta om det som hände berättar för mig att det finns frågor i kyrkan som man måste hålla tyst om”, skriver hon i ett öppet brev till biskopen.

Kvinnan skriver att hon har förlåtit prästen men fortfarande är besviken på Luomas agerande.

äckel”

Vittnesmål nr 387

Min fästman och jag går i parterapi/familjeterapi. Det är församlingen som erbjuder denna service. En kvinna och en man försöker hjälpa oss. Utbildade personer. Mannen är präst. Och sexolog. Och enligt honom borde jag ha sex med min fästman. Fastän jag inte vill. Det är det vi har kommit överens om, enligt prästen, om vi är ett uttalat par. Då hör det till att ha ett samliv, att gå med på ett samliv. Kvinnan kompar med sin tystnad. Jag har aldrig känt mej så kränkt i hela mitt liv. Denna man anser faktiskt att min partner har rätt till min kropp mot min vilja och utan mitt samtycke?

”Mannen är präst. Och sexolog. Och enligt honom borde jag ha sex med min fästman. Fastän jag inte vill.”

Kanske det är därför som jag känner obehag i kyrkliga sammanhang, fast jag är teolog och har jobbat i kyrkan i några repriser. Min orenhet går inte bort. Jag är kvinnan som man kan blotta sitt kön för.

Vittnesmål nr 788

Jag gick i årskurs åtta. Församlingens ungdomsledare satt bredvid mig och lade sin hand på mitt lår och smekte det samtidigt som han pratade med mig. Jag stelnade till av rädsla, kände obehag och äckel. Under skriftskolläget tafsade samma man på mig och på andra flickor, under olika lekar där han lyckades komma nära och röra oss, snudda vid bröst o.s.v. När jag gick utbildningen för att bli församlingens lägerledare ställde han osakliga, förnedrande, sexuella frågor framför gruppen. Personen slutade arbeta i den församlingen men arbetar fortfarande som ungdomsledare i en annan församling i en annan stad.

Vittnesmål nr 262

Detta är i allra högsta grad en berättelse från ett finlandssvenskt rum, nämligen en församling på den lilla ort där jag växte upp. I samband med att jag och mina närmaste tre tjejkompisar blev konfirmerade lärde vi känna vår präst. Han verkade mild, snäll, trevlig, rentav humoristisk. En gång, i samband med förberedelser inför konfirmationslägret vi skulle åka på, var vi tre på besök hemma hos honom. Han var gift och hade små barn då, men ingen annan var hemma. Han bjöd på saft och bulle, visade oss runt på husesyn. Som från ingenstans, när han stolt visar upp tv-rummet, lägger han plötsligt igång en porrfilm på VHS. Ingen av oss hade sett porrfilm förut och vi blev helt ställda, förlägna och förvirrade. En kort stund därefter åkte vi hem och det är först långt senare, i vuxen ålder, som vi har pratat om hur galet fel det där var. Jag minns också en sekvens från själva konfirmationslägret, det är kväll och vi är igen ensamma med den här prästen då han suckar längtansfullt och säger: Jaa, va skulle man inte vilja göra med er tjejer.

Vittnesmål nummer 188

Jag är 19 år och en församlingsanställd man tar alla tillfällen i akt att bli ensam med mig för att kramas lite. För jag är ju så söt. En kvinna i församlingen säger till sin son att jag är en ”sån där som har lätt med pojkar”. Han är min vän och berättar för mig. Är fortfarande oskuld men skäms för min påstådda lösaktighet.

Vittnesmål nr 667

Församlingens barnläger. Jag var ca 10–12 år. Jag och min kompis var fnittriga på natten och kunde/ville inte sova. Hjälpledarna, bl.a en man/kille som då var uppskattningsvis runt 18 år, lade sig bredvid oss på våra madrasser och försökte ”natta oss”, bl.a genom att hålla om oss och att visa sitt kön under täcket. Då tyckte jag det var både konstigt och lite spännande. Idag skulle jag bli galen om det hände mina egna barn.

”Då tyckte jag det var både konstigt och lite spännande. Idag skulle jag bli galen om det hände mina egna barn.”

Vittnesmål nr 275

1970-talet. Mina första jobb. Kyrkguide. En ung man kommer in. Han drar ner byxorna och blottar sitt kön för mig och för kyrkan som institution. Jag springer in i toaletten och stannar där länge. När jag kommer ut är han borta.

Kyrkligt upprop samlar många

#METOO. #sanningenbefriar heter kampanjen som samlar in berättelser om övergrepp och trakasserier i församlingar och kyrkliga sammanhang.

TEXT: SOFIA TORVALDS

MARIA STEN läser vittnesmål. FOTO: JOHAN SANDBERG

Den finländska kyrkliga motsvarigheten till Svenska kyrkans #vardeljus – det vill säga ett upprop mot maktmissbruk och övergrepp i kyrkliga kretsar – heter #sanningenbefriar.

– Gruppen etablerades på Facebook förra veckan och uppropet har hela tiden formats enligt de önskemål som finns, berättar **Monika Pensar**, som är en av dem som hör till kärntruppen bakom kampanjen och bland annat står för övergången till svenska. Uppropet är ekumeniskt, man kan alltså bidra med underskrift och berättelse även om man inte hör till den lutherska kyrkan.

Namnunderteckningar till uppropet samlas via Facebook och per e-post, berättelser via e-postadressen omakokemukseni@gmail.com. Berättelserna går igenom av två personer, prästerna **Satu Lapinlampi** och **Maria Sten**. Vittnesmålen publiceras anonymt på en blogg sida, som öppnas i dagarna.

– De berättelser som publicerats i #dammenbrister visar att församlingarna i Svenskfinland inte alltid varit en trygg miljö, även om de borde vara det. Det är viktigt att ge en signal om att det finns beredskap i kyrkan att ta del av de här berättelserna, säger Maria Sten.

Monika Pensar poängterar att till skillnad från Svenska kyrkans #vardeljus-kampanj är #sanningenbefriar inte en rörelse som har sina rötter i det kyrkliga etablissemang, utan bland gräsrotterna. Det här har både positiva och negativa sidor: å ena sidan kopplas rörelsen inte till kyrkan som organisation och därför kan drabbade känna att det är lättare att skicka in vittnesmål om sina upplevelser, å andra sidan har gruppen väldigt lite resurser eftersom de flesta jobbar frivilligt.

– När det kommer berättelser ur religiösa miljöer finns risken att det inte alltid känns tryggt att berätta för personer som representerar den instans som gjort en illa. Därför tänker flera av oss i kärntruppen att det är bra att kampanjen inte kommit som ett direktiv ovanifrån. Vi vill verkligen nå ut med den här kampanjen.

”Tigandet uppmuntras”

”Tigandets kultur är något som uppmuntras, tystnaden är kompakt. Att vara utsatt för kränkningar gäller kvinnor, män, ickebinära och minderåriga i vår kyrka”, står det i uppropet. Gruppen har namn på tre språk: #totuusvapauttaa på finska, #sanningenbefriar på svenska och #duhtavuhtadahkafriidjan på nordsamiska.

Uppropet fastslår att alla stift bör ha ett synligt stödnätverk av lättillgängliga kontaktpersoner, utbildade och utnämnda av kyrkan.

”Kyrkan i Sverige har sedan länge ett system av stödpersoner som kan kontaktas om man upplevt övergrepp i kyrkliga miljöer, vare sig man är medarbetare eller medlem. Motsvarande behövs inrättas utan dröjsmål också i hela Finland”, står det i uppropet.

För tillfället är det bara Borgå stift som har två kontaktpersoner för övergreppsfall, familjerådgivarna **Anna Korkman Lopes** och **Leif Westerlund**.

– I Borgå stift har vi sedan 2014 ett handlingsprogram för hur vetenskap om övergrepp ska hanteras i församlingarna. Det ger också tips på hur övergrepp kan förhindras. När handlingsprogrammet gjordes upp ordnade vi också utbildningar på olika håll i stiftet. I Borgå stift finns alltså en viss medvetenhet om de här frågorna, säger Maria Sten.

När Kyrkpressen gick i tryck i fredags hade uppropet samlat drygt 430 underskrifter, majoriteten av dem teologer, och nya kom till hela tiden.

Till skillnad från till exempel #dammenbrister är #sanningenbefriar öppen också för män, och många män med makt i kyrkan finns också bland undertecknarna – bland annat två biskopar.

– Från början har både män och kvinnor varit med i gruppen. Det är ett sätt att bryta det patriarkala oket, genom att inse att alla kan vara utsatta och att könsrollerna begränsar alla, oberoende av kön. Det finns sårade och skadade i alla grupper, säger Monika Pensar.

KOMMENTAR NICKLAS STORBJÖRK

Ribban har höjts

Fakta: En kvinna säger sig ha blivit trakasserad av en präst. Kvinnan berättar sin historia för biskopen i det berörda stiftet. Med reservation för att vi gällande

det som sedan händer inte har alla fakta på bordet, så kunde man ändå mot bakgrund av det som rapporterats dra slutsatsen att biskopen sedan hör den anklagade prästen. Och på basen av prästens historia konstaterar att det finns två olika versioner av vad

som hänt och att han mot denna bakgrund inte kan göra annat än slå ut med händerna och konstatera att han inte kan fälla en präst på en persons anklagelse. Detta meddelar han per telefon åt kvinnan. För en månad sedan hade många, eller åtmins-

tone jag, kunnat köpa den här förklaringen. Men i den värld vi lever i efter – eller snarare mitt i – #metoo-vågen så räcker inte det här längre. Åtminstone inte för mig. I post-metoo-världen tycker jag att biskopen i samma situation idag bor-

de ha hört fler personer i kollegiet än bara den berörda prästen. Vad är kollegernas erfarenhet av prästerna?

Inte heller tycker jag att det är rimligt att han meddelar kvinnan i fråga om sina slutsatser per telefon och sedan uppenbarligen

aldrig mer är i kontakt med henne.

Inget av det här är lätt för det är mångfacetterat och vi har inte alla fakta på bordet. Men slutsatsen är ändå att det som var ”good enough” igår inte är ”good enough” idag. Ribban har höjts. Tack och lov.

De flesta flaggar för Tapio Luoma

TEXT: JOHAN SANDBERG

Vem som i så fall blir Luomas motkandidat är en mera öppen fråga. Björn Vikström eller Heli Inkinen ligger närmast till.

Långt ifrån alla röstberättigade har ändå offentligt deklarerat vem de stöder i valet. I teorin är 346 röster bundna. Utgången av valet är i princip helt öppet eftersom 1 179 röstberättigade ännu inte offentliggjort vem de stöder.

Nu står det i alla fall klart att fem personer ställer upp i ärkebiskopsvalet: missionschef, teologie doktor **Ville Auvinen** (född 1966), universitetslärare i organisation och ledning, teologie doktor **Heli Inkinen** (född 1957), riksdagsledamot (SDP), teologie doktor **Ilkka Kantola** (född 1957), biskop, teologie doktor **Tapio Luoma** (född 1962) och biskop, docent **Björn Vikström** född (1963).

Det är en exklusiv skara på 1525 röstberättigade som ska välja efterträdaren till **Kari Mäkinen**. De överlägset flesta röstberättigade, 1 206, representerar ärkestiftet i Åbo. Alla ärkestiftets präster, lektorer, och lekmanneelektorer som utsetts av församlingarna får rösta. Utöver dessa har också alla kyrkomötesombud och medlemmar i stiftsfullmäktigena, domkapitlet och kyrkostyrelsen rösträtt.

I detta val minskar ärkestiftets betydelse för första gången. Då ärkebiskopens uppgifter på riksnivå ökat i både omfattning och betydelse divideras rösterna från ärkestiftet med tre. Det betyder att ärkestiftets totala röster är i storleksordningen 402 mot sammanlagt 316 röster totalt från de övriga åtta stiftet. Borgå stift har 36 röster.

– Det nya valsättet minskar ärkestiftets inflytande i förhållande till övriga Finland. Men valsättet kan fortfarande uppfattas som krångligt, säger forskare **Veli-Matti Salminen** på kyrkans forskningscentral.

Valets första omgång hålls den 8 februari 2018. För ingen av kandidaterna mer än hälften av rösterna ordnas en andra valomgång den 1 mars.

Samtliga kandidater har lagt ut listor på sina understödare på sina webbsidor. Tapio Luoma har flest röstberättigade understödare, 109. Björn Vikström understöds av 76 röstberättigade och Heli Inkinen av 75. Ville Auvinen har stöd av 43 röstberättigade och Ilkka Kantola 42.

Femton av de röstberättigade från Borgå stift har offentligt ställt sig bakom Vikström. Ingen röstberättigad från stiftet har tagit offentligt ställning för någon annan kandidat.

En snabb genomgång visar att av de 76 som stöder Vikström är flera sjukhusteologer. Geografiskt koncentrerar sig stödet till södra Finland. Ylivieska är den ort som ligger längst norr. Vikström stöds av 35 män och cirka 30 understödare är från ärkestiftet.

EN AV dem blir nästa ärkebiskop för den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland: Ilkka Kantola, Björn Vikström, Heli Inkinen, Ville Auvinen eller Tapio Luoma.

ÄRKEBISKOPVALET. Det kommer antagligen att behövas en andra omgång i ärkebiskopsvalet. Det är också sannolikt att Esbobiskopen Tapio Luoma är av de två som går till andra omgången. Åtminstone om man får tro på stödet just nu.

ILKKA KANTOLA.

BJÖRN VIKSTRÖM.

HELI INKINEN.

VILLE AUVINEN.

TAPIO LUOMA.

Luoma har stöd i hela landet, 63 av de 109 är från ärkestiftet och 82 är män.

Både Inkinen och Kantola har sitt understöd huvudsakligen i ärkestiftet. Av Inkinens 74 är 54 från ärkestiftet medan endast en handfull av Kantolas 42 understödare kommer från något annat stift (Helsingfors). 22 män stöder Kantola och 17 män Inkinen. Hur kvinnorna röstar kommer att spela en stor roll i utgången av valet. Sluter de upp bakom Inkinen går hon långt i valet.

De 43 som ställer sig bakom Auvinen representerar i stort sätt alla stift. 24 är från ärkestiftet och 32 är män.

Auvinen förväntas få en del av de så kallade konservativas röster. Hur just den gruppen röstar påverkar Luomas möjligheter att ta sig till den andra omgången. För Auvinen många av de rösterna bedöms de försämrade Luomas chanser.

Ärkebiskop Kari Mäkinen går i pension den 1 juni 2018. Mäkinen har varit ärkebiskop sedan 2010 och är den fjortonde ärkebiskopen för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

– Under Kari Mäkinens tid har kyrkans röst i värdediskussionen personifieras allt mera kring ärkebiskopen, Ärkebiskopens uttalanden tas mera på

allvar i media än vad ett betänkande från biskopsmötet gör. Det blir allt viktigare att ärkebiskopen profilerar sig också på sociala media, säger Veli-Matti Salminen.

Han tror att den utvecklingen kommer att fortsätta under den nya ärkebiskopen.

– Vi kan vänta oss flera ställningstaganden från ärkebiskopen. Det krävs också att ärkebiskopen har en åsikt

till exempel i diskussionen om kyrkans äktenskapssyn.

Vågar du tippa vem som är med i andra omgången?

– Utan att ta ställning till kandidaterna brukar en sittande biskop ha fördel i ärkebiskopsvalet. Därför skulle jag inte vara förvånad om det var Luoma och Vikström.

Den nya ärkebiskopen tillträder i början av juni 2018.

36 RÖSTBERÄTTIGADE I BORGÅ STIFT

- **Kyrkomötets delegater:** Aitokari Mia-Leena* (suppleant för Åsa A Westerlund), Gammals Bror*, Hagman Patrik*, Steffansson Rolf, Stenlund Göran, Vikström Björn, Åstrand Bo-Göran*
- **Kyrkostyrelsens plenum:** Westerlund Åsa A*
- **Domkapitlets plenum:** Berg Berndt, Henricson Lars-Eric, Liljeström Helene* (suppleant för Björn Vikström), Lindgård Mats*, Näse Gun-Maj, Riska Magnus, Westerlund Johan*.
- **Stiftsfullmäktige:** Beijar Christian, Björkman Susanne*, Björkman-Nystén Nina, Björkstrand Daniel, Bäck Mia*, Englund Catharina*, Fernström Stig-Olof, Heikel-Nyberg Monica, Helander Gunnel, Häggblom Albert, Ismark Anita*, Jern Siv, Juslin-Sandin Heidi*, Lagerroos Janette*, Långbacka Hedvig*, Lärka Anna-Karin, Sjöbacka Kristian, Snellman Hans, Victorzon Olle (suppleant för Gun-Maj Näse), Wikström Anders, Wilén Fred*.

(* på understödslistan för Björn Vikström)

”Ärkebiskopens uttalanden tas mera på allvar i media än vad ett betänkande från biskopsmötet gör.”
Veli-Matti Salminen

Goda nyheter till jul!

23⁹⁰

Sofia Torvalds

Två kors och en fisk

Sofia Torvalds har haft tre Jesusmycken i sitt liv, två kors och en fisk. När hon trätt dem över halsen har hon försökt säga: jag är kristen. Men vad betyder det?

22⁹⁰

Amanda Audas-Kass

Till den lilla människan intill

Människorna gör vårt liv. De formar oss mer än något annat. I sin nya bok skriver den prisbelönta bloggaren Amanda Audas-Kass om de tåliga relationerna och banden som brast, om litenheten och styrkan – både vuxna människors och nyföddas.

27⁹⁰

Patrik Hagman

Sorgens gåva är en vidgad blick

Patrik Hagmans son dör i cancer sex år gammal. Bara något år efter dör hans fru i en plötslig hjärnblödning. Från att leva familjeliv blir han helt ensam. I *Sorgens gåva är en vidgad blick* skriver Patrik Hagman om vad som händer i en människa när sorgen så påtagligt och återkommande kliver in i livet.

31⁹⁰

Björn Vikström

Kärlekens mångfald

Sexualitetens, parförhållandets och äktenskapets teologi

Vilka utmaningar innebär den nya äktenskapslagen? *Kärlekens mångfald* behandlar brännande och aktuella frågor engagerat och insiktsfullt. Björn Vikström visar på möjliga alternativ och lösningsmodeller för en fortsatt diskussion kring en äktenskapsteologi för vår tid.

12⁹⁰

Monica Vikström-Jokela,

illustrationer Lena Frölander-Ulf

Hjältar som du

I *Hjältar som du* får du bekanta dig med David som möter en jätte, Rut som inte vill flytta, Jona som säger nej, Maria som vill veta. Hemligheten som gör just dem till hjältar är att de hittar sina superkrafter när de behövs som mest och gör det som är rätt, fastän de är rädda. Och de behöver inte vara hjältar ensamma. Alla superkrafter kommer från Gud. Den tionde hjältens superkrafter känner bara du själv, för också du är en hjälte!

9⁸⁰

14⁰⁰

Dagens Lösen 2018

Börja morgonen med ord som lyser upp din dag! Dagens Lösen är världens mest spridda andaktsbok. Här finns bibelord och en kort dikt eller reflektion för årets alla dagar.

Årskalendern Ecclesia 2018

Behändig fickkalender som innehåller kyrkoårets alla högtider och bibeltexter.

Pop-up bokförsäljning!

Hitta de bästa bokklapparna! Vi bjuder på glögg och dadelkaka.

Sofia Torvalds signerar sin bok *Två kors och en fisk* mellan kl. 16 - 17!

Sandvikskajen 13, vån. 1, Helsingfors
Måndag 11.12 kl. 12-18.

Varmt välkommen!

19⁹⁰

Hundra bilder av nåd

– Årsbok för Borgå stift 2017

Vad innebär nåd för oss, och hur glimtar den till i vår vardag? I årsboken ingår stiftskrönika med händelser från året som gått samt kontaktuppgifter till församlingar och organisationer.

Fontana Media

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi • Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

PÅ TVÄREN JOHAN SANDBERG

Mänsklighetens gissel

Att vi dömer och bedömer andra är något av mänsklighetens gissel. Det gör vi med människor vi känner mer eller mindre, som vi möter flyktigt i folkvimlet eller

som vi bara hört talas om. Vi bildar oss snabbt en uppfattning om dem baserat på utseende, ras, kön, för något de sagt, gjort eller som vi tror att de sagt eller gjort. Vi delar upp oss i vi och de, the good guys and the bad guys. Och de som in-

te är som vi hör naturligtvis till the bad guys. Vi tar parti för eller emot våra medmänniskor. Vi påstår att vi är toleranta, men i själva verket tolererar vi bara dem som tycker som vi. Den som inte har samma åsikt vill vi inte ha något att göra med. I vär-

sta fall ifrågasätter vi den människans existensberättigande. Historien är full av exempel på hur man försökt utrota människor, åsikter och hela folkslag som man inte tycker om. Och utrotningsspridningen sprids än idag. Både av enskilda människor, organi-

sationer, politiker och till och med regeringar. Se bara på xenofobin, antisemitismen och Rohingyafolket. Jag är inte bättre själv. Redan genom att skriva detta gör jag mig skyldig till att döma mina medmänniskor. Till dem som dömer och dem som inte gör det.

Det är så lätt att skyl- la allt på Gud. Varför tillåter han som är så god all ondska i världen? Det gör han just för att han är så god. Vem skulle vara kvar om han plockar bort varje människa som skadat någon annan? Domen är ju hans, inte min.

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ
ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS Tel 612 9890
www.arnasborg.fi Jour 0400 977 000

Med omtanke och värdighet
ombesörjer vi allt i samband med begravningar

ENEBERGS
BEGRAVNINGSBYRÅ

Strandgatan 2, Mariehamn
Tel 19 028 Jour 24 h
www.enebergs.ax

Sedan 1957 Medlem av Finlands begravningsbyråers förbund

Israel 70 år - jubileumsårets Israelresa
4 - 12.5.2018.

- Finnair tur och retur
- Halvpension i snygga hotell
- Utflykter med svensk guidning
- Galileen, Genesaret, Golan
- Samarien, Jerusalem
- Döda Havsområdet
- Yad Vashem, Trädgårdsgraven

Du kommer väl med!
Researrangör: B&C Handling, Håkan Häggblom
e-post: hakan@elisanet.fi, Tel: 050-553 4530

Blomsteraffär
Begravningsbyrå **Fant**

Centrumvägen 3, Smedsby
Öppet må-fr 9.00 - 18.00
lö 9.00 - 15.00
Självtjänsten öppen till kl 21 alla dagar

Interflora - tjänster från oss

Julblommor från oss

Blombutiken: 06-322 2544
Begravningsbyrån 06-322 2744, 050 313 8142
www.begravningsbyrafant.fi begravningsbyrafant@netikka.fi

Hedra minnet
Begravningstjänster
med tiotals år
av erfarenhet.
Blomsterarrangemang,
unika kistor,
urnor.

Nu även i BORGÅ.
Vi rekommenderar
tidsbeställning.

Blomster- och Begravningstjänst
P. Borg & Co 30 år

Fredsgatan 25, Borgå, tel. 010 322 0080
Stora Byvägen 27, Sibbo, tel. 09 239 2882
www.borg.fi • info@borg.fi • info.porvoo@borg.fi

Erbjudande i Härmä

Spasemester
100 € /2 dygn/pers.

Logi i dubbelrum, frukostar, fri tillgång till spa och gym samt inträde till restaurangdanser.

128 € /2 dygn/pers.
med halvpensions måltider.

Gäller till 31.12.2017

Vi betjänar er på svenska!

HÄRMÄ SPA

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

Kommande resor:

Tallinn, bo på Spa Hotel Park Inn	2-4.3, 30.3-1.4 & 27-29.4
Almuñécar, Spanien	3-23.3
Spa-resa till Tervis, med utfärd till Riga	18-24.3
Trädgårdsmässan i Stockholm	24-26.3
NHL, Toronto	30.3-4.4
-med Kaj Kunnas som reseledare	
Vinresa till Toscana	4-9.4
Mallorca 10 dagar	9-18.4
Mickes matresa till Frankrike	10-17.4
Peru	10-26.4
Blomsterresa till Holland	18-25.4
Franska rivieran	19-24.4
Valborg i Riga	28.4-1.5
New York	2-8.5

Allt detta och mycket, mycket mer...
Ta kontakt med oss för mer information eller om du vill boka!

Vi önskar alla nuvarande och blivande kunder en riktigt God Jul och ett Spännande Nytt År!

INGSVA Resebyrå Ingves & Svanbäck
Korsholm 020 7434 520
Närpes 020 7434 530
Jakobstad 020 7815 360

www.ingsva.fi

Annonsera i

KP
KYRKPRESSEN

Med en annons när du hela Svenskfinland.

Spara energi och pengar!

Du når oss på:
044 050 3020,
050 092 4528

Eller via e-post:
annons@kyrkpressen.fi

www.kyrkpressen.fi

EN TRAGIKOMISK BERÄTTELSE OM
VÄLFÄRDSSAMHÄLLET VARDAGSHJÄLTAR.

DEN FÖRSTA DAGEN

PREMIÄR: 20.1.2018
SPELPERIOD: 19.1 - 3.3.2018
STORA SCENEN

INGVAR!
En musikalisk möbelsaga

PUBLIKEN HAR HITTILLS
GETT FÖRESTÄLLNINGEN

★★★★★

ENDAST 8 FÖRESTÄLLNINGAR KVAR! SISTA 30.12!

GE EN UPPLEVELSE I JULKLAPP

**GE ETT PRESENTKORT
TILL WASA TEATER!**

Kan köpas från Wasa Teaters biljettkassa eller via www.netticket.fi.

NU ÄVEN FRÅN
WEBBSHOPEN!

WASA TEATERS BILJETTKASSA | SANDÖGATAN 7 | 06-3209330 | ÖPPEN TI-LÖ KL 12-14.30 & 15-17
BILJETTER OCKSÅ FRÅN STUDIOTICKET, NETTICKET.FI | WWW.WASATEATER.FI

Positive Solutions
DUSTIN & JTC

CoachCompanion
We change the world

INFOSEMINARIUM

14.12.2017 kl 18 - 19.30 - Gratis!
(Stora Robertsgatan 20A, Helsingfors)

"Allt" du vill veta om coaching, coachande ledarskap, personlig utveckling, välmående på arbetsplatsen och i privatlivet med coaching.
Bland seminariedeltagarna lottar vi ut en Grundkurs i coaching (285€).
Bindande anmälan senast 9.12.2017 info@positivesolutions.fi

Suomenkielinen INFOTILAISSUUS 12.12.2017 klo 18-19.30 (Helsinki)
Ilmoittautuminen viimeistään 9.12.2017 info@positivesolutions.fi

Vi ser fram emot att träffa just dig, skynda dig att anmäla dig!

VARMT VÄLKOMMEN!
Christine & Tommen

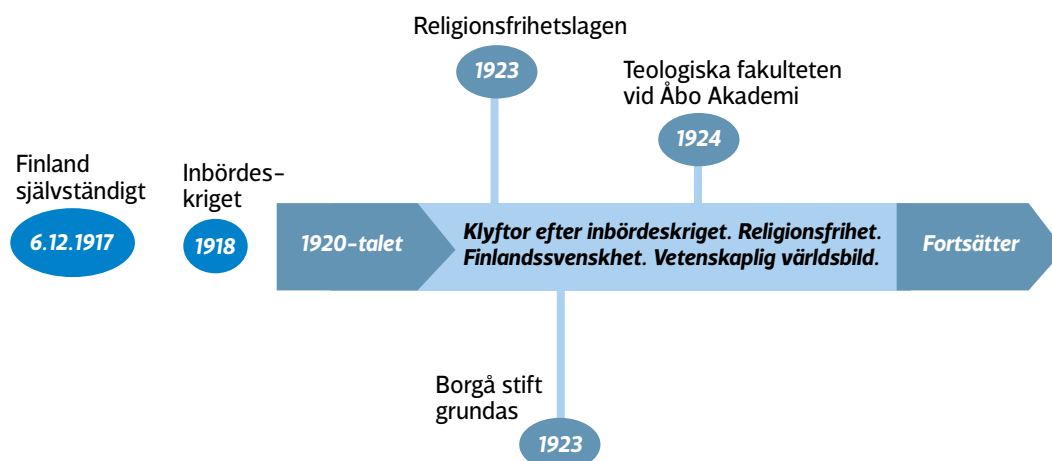
www.positivesolutions.fi
www.coachcompanion.fi +358 50 381 4737 +358 45 847 0443

Finland 100år
-10%
på alla kurser
Boka senast
31.12.2017

HANGÖ HELSINGFORS MARIEHAMN VASA VILLMANSTRAND ÅBO ELLER DÄR DU FINNS, BOKA OSSI!

100 ÅR. Från såren efter inbördeskriget till en globaliserad värld. Samhällsförändringar har utmanat kyrkan – och kyrkan har influerat samhällsdebatten. Historiker Ann-Catrin Östman och ärkebiskop emeritus John Vikström går igenom årtionde för årtionde.

TEXT OCH FOTO: EMELIE WIKBLAD

Kyrkans väg i det självständiga Finland

1920-talet

I det nyligen självständiga Finland hör de allra flesta till den evangelisk-lutherska kyrkan. En av kyrkans första utmaningar efter självständigheten blir att handskas med splittringen mellan röda och vita.

– Kyrkan har genom århundraden sett som en av sina uppgifter att verka för enheten i riket. Efter inbördeskriget såg kyrkan det som sin uppgift att verka för försoning, säger ärkebiskop emeritus **John Vikström**. Men misstänksamheten var stor på arbetarhåll.

– Kyrkohistorikern **Ilkka Huhta** visar att det under kriget inte var givet att prästerna ställer sig på vita sidan, en del försöker hålla sig utanför konflikten. Efter kriget, när man ska förklara det hemska som hänt, kommer det mycket negativa uttalanden från visst kyrkligt håll om arbetare och arbetarkvinnor. Men

ANN-CATRIN ÖSTMAN och John Vikström.

även om det finns negativa saker där, var också bilden av kyrkan politiserad, säger **Ann-Catrin Östman** som är lektor i historia vid Åbo Akademi.

– Vid den här tiden får man rätt att gå ur kyrkan. Det intressanta är att arbetarrörelsens folk inte går ur kyrkan i den omfattning som man kunde tro. Det visar att det är någonting som man inte vill lämna.

John: Inom kyrkan fruktade man att det skulle bli ett ganska stort utträde. Att det blev ringa tror jag sammanhänger med att arbetarrörelsens kritik av kyrkan inte i första hand gällde tron, utan kyrkans socialetik och synen på vad som är ett rättvist samhälle.

– Vid den här tiden tenderar de olika funktionerna i samhället, vetenskapen, konsten, religionen, att bli skilda områden i samhället. Tron blir bara en sektor, medan den på 1800-talet och tidi-

gare omfattade hela samhället.

Ann-Catrin: Att säga att kyrkan inte längre står mitt i byn är förstås ett bildligt språk, men det är också vad som konkret händer. Det byggs flera hus, där finns ungdomsgårdar, flera olika bönehus – där blir lätt en uppdelning.

John: Fram till början av 1900-talet fanns inga speciella verksamhetsformer i församlingarna, utom gudstjänster och läsförhör. Det är till exempel först på 20-talet man på allvar börjar bygga upp ett ungdomsarbete i församlingarna. Inflytande kom från unglyrkörörelsen i Sverige, som var ett svar på utmaningar dels från frikyrkligheten, dels från liberalismens antikyrlighet. Man försökte återupptäcka kyrkan och församlingen, vad den betyder för folkets moral och utveckling. En folkkyrkotanke spirade.

– Det hände väldigt mycket som gestaltade utvecklingen för det finlands-

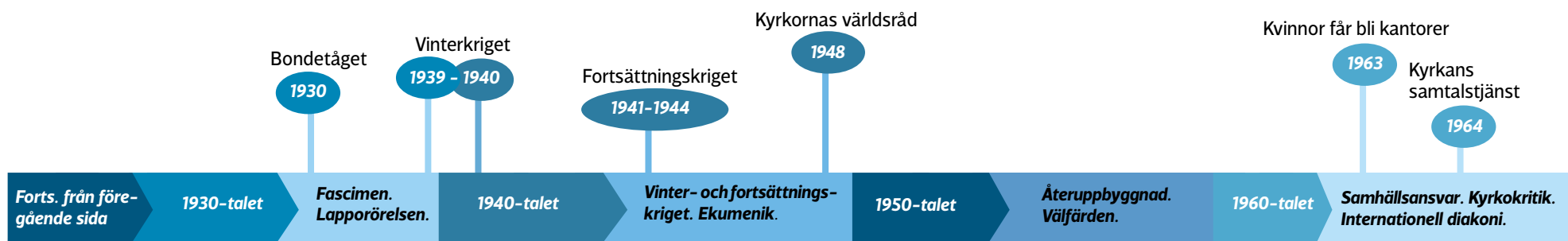
svenska församlingslivet: Församlingsförbundet kom till, Finlandssvenska kyrkodagar, Kyrkpressens föregångare Församlingsbladet. Borgå stift grundades 1923 och teologisk fakulteten vid Åbo Akademi 1924.

Ann-Catrin: Det betyder att det här var en viktig del i uppbyggnaden av det vi börjar kalla Svenskfinland, något vi kanske glömmer bort. Det sker parallellt med att man bygger andra organisationer.

John: Jo, den kyrkliga samlingsrörelsen var en parallell företeelse till den politiska. Också på politiskt håll började man inse vilken betydelse det skulle ha att få ett eget svenskt stift. De svenska församlingarna hörde till finska stift och en del av prästerna kunde ganska dåligsvenska.

Ann-Catrin: Här ser vi tydligt hur det som är svenskt i Finland i dag också har byggts kring kyrkan.

Kvinnans ställning

John: År 1913 beslöt kyrkomötet att kvinnor ska få rösträtt också i kyrkliga sammanhang. Sedan gick det ganska långsamt. På 1920-talet fick kvinnor rätt att bli förtroendevalda i församlingen.

Ann-Catrin: Vid 1913 finns det ännu inte lika och jämlik rösträtt i kommunerna, den kommer först 1917. Före det var det skatten som avgjorde. Och det är egentligen först efter andra världskriget som kvinnor på den svenskösterbottniska landsbygden börjar komma in i kommunala organ. Så det kyrkliga är inte så mycket senare.

John: Först på 60-talet kunde en kvinna bli kantor. Organist fick kvinnan nog vara, för då behövde hon inte öppna sin mun – hon fick titta i församlingen.

Ann-Catrin: Kvinnoprästfrågan, var den faktiskt så hård som den ter sig i backspeglarna?

John: Frågan aktualiserades på allvar på 50-talet. Kvinnor börjar studera teologi för 100 år sedan, men det finns inga tjänster för dem i församlingarna. På 60-talet inrättades en speciell tjänst för kvinnliga teologer, lektorstjänsten, främst för undervisning och ungdomsarbete. Under 70-talet hade kyrkomötet en del omröstningar, men förslaget kunde det inte gå igenom eftersom det krävdes kvalificerad majoritet. 1984 var sista gången det ställdes. Men två år senare hade vi ett nytt kyrkomöte och valet av medlemmar gick mycket i kvinnoprästfrågans tecken.

Ann-Catrin: Det betyder att det fanns ett stort stöd för kvinnliga präster också ute i församlingarna. Det här var kanske en fråga som engagerade och skapade en aktivitet som kunde vara stärkande för kyrkan? Där fanns alltså stora vinster vid sidan av själva sakfrågan.

John: Kvinnliga präster accepteras allt mera allmänt, inte minst bland prästerskapet. Men det finns alltså ett motstånd.

1930 och 1940-talet

I början av 1930-talet verkade den fascistiskt inspirerade, antikommunistiska Lapporörelsen i Finland. Den hade också stöd på sina håll inom kyrkan.

Ann-Catrin: Johanna Bonäs studerar Lapporörelsen och hur svenskösterbottningar förhöll sig till den. Hon ser också på väckelserörelserna och kyrkan. Vissa präster och vissa rörelser var väldigt emot den, andra stödde rörelsen på ett tydligt och kraftigt sätt. Till exempel var prästen från Purmo, **Paul Danielsson**, den som talade under bondetåget till Helsingfors 1930.

John: Vinterkriget och fortsättningskriget betydde mycket för att överbygga klyftan mellan arbetarrörelsen och kyrkan. Upplevelserna vid fronten där de unga prästerna stod sida vid sida med företrädare för arbetarrörelsen spelade en stor roll.

– Finlands folk blev mera religiöst under krigsåren och vände sig till den Gud

SVEABORGS KYRKA återinvigs, bild från april 1929. I mitten biskop Jaakko Gummerus, på hans högra sida står fältprost Artur Malin. Till höger i bild president Relander. FOTO: MUSEIVERKET

man ibland glömt på 30-talet. Det talades om väckelse. Särskilt under vinterkriget var det tre slagord som angav vad man kämpade för: Tro, hem och fosterland.

Ann-Catrin: Tron fick alltså betydelse för folket samtidigt som prästernas syn på folket, i synnerhet arbetarrörelsen, luckrades upp när man var med om samma erfarenheter.

– Det är intressant att krigsmonumenten står på kyrkogårdar i Finland – i anglosaxiska länder står minnesmärkena ofta mitt i byn. Sorgen knyts till kyrkan.

John: Kyrkan sörjde med de sörjande. Det blev en större närhet mellan kyrkan och folket.

1950-talet

John: Kyrkan gjorde en stor insats i den andliga återuppbyggnaden av landet. Man började utveckla nya verksamhetsformer som sjukhussjälavård och familjerådgivning. Kyrkan öppnade sig för

samhället och dess problem och frågor.

Ann-Catrin: Det är ju här som man ännu ivrigare börjar bygga upp valfärden.

John: Konflikten mellan en kollektiv och en individualistisk samhällssyn kommer fram: Ska kyrkan enbart försöka skapa bättre människor eller också arbeta för att vi får mera rättvisa strukturer?

Ann-Catrin: Det är den sida som visar på samhällsansvaret som kommer få mer gehör.

1960 och 1970-talet

John: Kyrkan får kritik från två håll på 60-talet. Nypietismen menar att kyrkan ska hålla sig till frälsningsfrågan och därmed jämnt. På andra flygeln fanns de kyrkliga radikala ungdomarna som menade att kyrkan måste våga utöva samhällskritik och engagera sig för samhällslellig rättvisa och jämställdhet.

Ann-Catrin: Jag tänker som genushistoriker på hur snabb utvecklingen

var på 60-talet. Man kan gifta om sig, skilsmässor blir vanligare liksom att barn föds utanför äktenskapet. Finns det stora konflikter inom kyrkan?

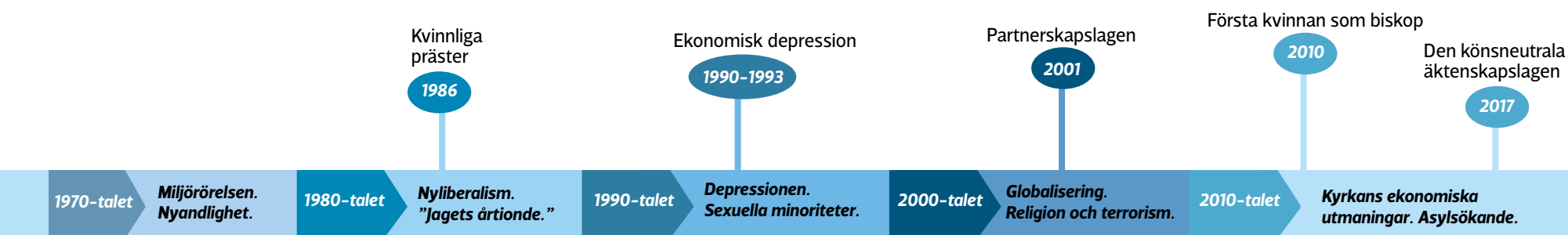
John: Strax efter krigen kom en våg av skilsmässor. Frågan var hur kyrkan skulle förhålla sig till vigsel av fränskilda. På 40-talet intog kyrkomötet en ganska hård hållning. Det kom ett förslag till ändring av kyrkolagen, men president **Paasikivi** vägrade skicka det till riksdagen, så det gick aldrig igenom.

Ann-Catrin: Så det blev en mer liberal lösning, påverkad av den starka kopplingen till staten. Men samtidigt satsar kyrkan på familjerådgivning vid den här tiden.

John: Och diakonin utvecklades, liksom det sociala engagemanget överhuvudtaget.

– När miljöfrågorna aktualiserades var det också något som passade väldigt bra ihop med kyrkans tro: livet på denna jord som en del av Guds skapelse.

– I u-landsfrågan har kyrkan nästan

Tro och vetenskap

John: Att förena tron med den vetenskapliga världsbilden är en problematik som fanns redan i slutet av 1800-talet. Här har kyrkan inte lyckats så bra som den borde och det har uppstått motreaktioner. Vi använder ofta ordet fundamentalism, där man förnekar utvecklingsläran och menar att biblisk skapelsetro inte är förenlig med den. Rester av den problematiken har vi alltjämt i dag.

Ann-Catrin: Här har väl ändå de lutherska kyrkorna i Norden lyckats relativt bra?

John: Det kan man väl säga, det är framför allt inom en del väckelserörelser motståndet är starkt. – Hit hör också den historisk-kritiska bibelforskningen. De som är kritiska mot utvecklingsläran är också kritiska mot bibelvetenskapen, som de tycker undergräver Bibelns auktoritet.

Ann-Catrin: Och den diskussionen pågår ännu.

varit före samhället. Kyrkan hade haft kontakter till den så kallade tredje världen tidigare än samhället i övrigt genom missionen – som för övrigt har varit en mycket viktig del av församlingslivet under de gångna hundra åren.

Ann-Catrin: Förändrades det också inom kyrkan, att man vidgade det ännu mera?

John: Jo, arbetet i u-länderna blev också en del av kyrkans diakoni. Vi började tala om internationell diakoni.

1980 och 1990-talet

John: På 80-talet märker vi en växande kritik från kyrkan mot samhället. Det har att göra med stämningarna under "jagets årtionde": nyliberalismens intåg med ett hårdare samhällsklimat, tendenser att upplösa välfärdssamhället och en överbetoning av individualismen på bekostnad av solidaritet.

Ann-Catrin: Det här kommer jag ihåg. Men den samhällskritik som du då var

med om att framföra, väckte den kritik inom kyrkan?

John: På en del håll menade man att kyrkan inte ska blanda sig i samhällsfrågor. I slutet av 90-talet publicerade biskoparna ett uttalande med kritik av liberalismen. De uttryckte sitt stöd för välfärdssamhället, vilket fick kritik till exempel från företagarhåll.

Ann-Catrin: Det här är ju en viktig del i välfärdsstatens historia – i Finlands historia. Det är en intressant utveckling från 50- till 90-talet.

John: Den ekonomiska depressionen blev en stor utmaning för kyrkan och kyrkans diakoni. Då fick jag som ärkebiskop glädja mig över det sätt på vilket församlingarna tacklade den nöd som uppstod. Det ledde till att under något år i slutet på 90-talet var återinträdet i kyrkan större än utträdet. Kyrkan väckte förtroende och fick erkännande.

Ann-Catrin: På ett sätt som har återkommit under flyktingkrisen.

John: Engagemanget för flyktingarna

kan man se som en fortsättning på engagemanget för de utstötta och marginaliserade på 90-talet.

2000-talet

Ann-Catrin: Här kommer frågan om sexuella minoriteter och partnerskap. Är det så att kyrkan ändå lever med en viss klivenhet här? Minskar eller ökar åsiktsklyftorna?

John: Diskussionen är i viss mening en fortsättning på kvinnoprästrådan. De som motsatte sig kvinnliga präster tenderar att inta en mer negativ hållning.

Ann-Catrin: Jag uppfattar det som att den så kallade liberala gruppen är mycket större och att den växer.

John: Båda frågorna har blivit en slags markör – inställningen i dem tas i en del kretsar som uttryck för graden av bibeltrohet.

Ann-Catrin: Och då blir frågan väldigt svår att diskutera.

John: Om man ser på det i ett vida-

re perspektiv – kyrkans förhållande till arbetarrörelsen och samhällets demokratisering, kvinnornas ställning, frågan om samkönade par – är det fråga om vad man betonar i Bibeln. Är det kärleksbudet och kravet på rättvisa eller är det enskilda bibelställen som ska avgöra? När kyrkan i tiden godkände demokratiseringen, när kvinnorna får jämställdhet och rösträtt, är det fråga om att det element i Bibeln som betonar kärlek, rättvisa och allas lika värde får slå igenom. Så här långt godkänns numera den utvecklingen mot jämställdhet också på konservativt håll, trots de patriarkaliska förmaningarna i Bibeln.

Ann-Catrin: Det är ju det element som förändrat vårt samhälle också, inte bara kyrkan.

John: Ibland när kyrkan motsträvt gått med på en del förändringar är det som om den inte har känt igen sitt eget barn. För kravet på rättvisa, jämställdhet, allas lika värde är mycket bibliskt. Det är ett barn av kyrkan.

ELLIPS

Kvarnhjul eller sockerbit?

För några veckor sedan dök en ny dansk tv-serie upp på Arenan. *Herrens väg* är skriven av samma manusförfattare som den några år äldre *Borgen*. Den nya serien är ett familjedrama, men handlar på sätt och vis också om makt. I stället för en politiker får vi följa en kyrkoherde och hans två vuxna söner. Trots den idylliska prästgårdsmiljön kämpar prästen och hans söner med att navigera mellan sina egna onda och goda krafter och lyckas och misslyckas om vartannat. I takt med att den värltade sonen som själv blivit präst börjar vackla i sina snudd på naiva moraluppfattningar och familjens svarta får till bekymmerslös spelevink drabbas av den ena mötgången efter den andra blir de allt intressantare personer.

Serien ger också en liten inblick i danskt kyrkligt liv. Det danska kyrkfolket ser ut att ha det ungefär som hos oss: Man väljer biskop och diskuterar hur kyrkan ska hantera situationen med det krympande medlemsantalet.

Prästernas vida kragar är kanske det som känns mest exotiskt – för mig som är van att betrakta präster klädda i kragar som inte för intet kallas sockerbitar är det intressant att märka hur dessa kragar får mig att se på seriens präster i ett nytt ljus. Att tala om avkragning känns plötsligt mycket mer dramatiskt när kragen är som ett mindre kvarnhjul, och prästen närmast studsar ut från min datorskärm, så iögonfallande blir den vida kragen. Är det så här den icke-kyrkvana finländaren reagerar på våra diskreta präster? Lyser den vita sockerbiten lika uppfordrande i deras ögon?

ERIKA RÖNNGÅRD

Han lovar: ingen ensamhet i Gud

BOK. Martin Lönnebo-fantaster – se här! Nu finns en ny bok med texter av emeritusbiskopen. Den berättar en hel del om den man som brutit ny mark när det gäller att berätta om Gud för människor som inget vet om Honom och kanske inte ens är intresserade.

TEXT: SOFIA TORVALDS

"Han har så ljus och glad utstrålning."

"Jag har aldrig känt mig så sedd."

"Han har en otroligt stark andlig karisma. Den ligger som ett moln omkring honom."

"Jag ville av någon oförklarlig anledning röra vid honom, så helt tydligt är han ett helgon!"

Det här är citat av personer jag känner – kulturkvinnor allihopa, sådana som träffat en lång rad kändisar under sina liv och inte alls är lättcharmade. Alla har de mött den svenska emeritusbiskopen och författaren **Martin Lönnebo** och drabbats av hans närvaro. Också jag har träffat honom ett par gånger, och de mötena har lett till att jag kastat mig över allt han skriver. Han är nämligen 87 år, och skriver inte så mycket längre.

Därför blev jag otroligt glad när den färska boken *Grundglädjen. Texter om liv, tro och hopp* (Verbum 2017) dampner i postlådan. Boken är en samling texter Lönnebo skrivit under en längre tid (antagligen för en massa olika sammanhang), och enbart förordet är nyskrivet.

Skåpmat! är den spontana tanken. Men det är inte skåpmat. Inte alls.

Det glada pappaminnat

Martin Lönnebo föddes i februari 1930 i Storkågeträsk i Skellefteå. Han var yngst av åtta barn.

En av de saker som gör Lönnebo till en så stark skribent är att han har en otrolig förmåga att bära barndomen med sig. Ja, kanske inte barndomen

i sig, men den förundran som vi förknippar med barndomen (åtminstone med en lycklig sådan). Han iakttar, han minns, han målar upp en bild som gör att hans minne blir vårt. Den springande punkten är kanske att minnena leder vidare till en plats där det känns hoppfullt och ljust.

I den färska samlingen texter skriver han en hel del om den familj han växte upp i och om sina föräldrar. För alla hängivna Lönnebo-fans är detta naturligtvis högintressant.

Själv har jag fascinerats mycket av hans sätt att skriva om sin pappa, kanske för att positiva pappaminnen inte hör till vanligheterna i litteraturen.

"Mitt första minne av pappa:

Jag är två och ett halvt år gammal. Pappa kommer hem från ett sjö med lastning av sågat virke till en båt i Kågehamn. Trött efter mödan och cykelturen kommer han med tom unikabox. Han öppnar dörren in till det stora köket där jag står på golvet, han springer emot mig, ger mig smeknamn, lyfter och kastar mig upp mot det vita brädtaget, det speglade. Jag seglar som en ballong, jag faller hisnande, men utan rädsla – jag vet att jag landar i starka händer."

Oändligt stor, oändligt liten

Det finns böcker av Lönnebo jag ofta återkommer till. En av dem är ett anspråkslöst häfte, utgivet på ett litet förlag för andlig litteratur. Det heter *Liv i öknen*, och finns ständigt på nattduksbordet intill min säng.

BOKEN ÄR

bildsatt med fotografier från den trädgård Martin Lönnebo skapat kring sitt radhus i Linköping – ett hus han nu lämnat.

FOTO: EMANUEL ERIKSSON/VERBUM FÖRLAG

Om depression, på djupet

BOK

Överleva eller leva? Att bli fri från depression.

Redaktör: Alexandra Sippus
Förlag: Scriptum 2017

Alexandra Sippus insjuknade i depression i tonåren och var allvarligt sjuk i tio

år. I dag är hon frisk och vill berätta sin historia.

Boken *Överleva eller leva?* innehåller Sippus berättelse och fyra andra starka och personliga berättelser om vägen in och ut ur depression. Alla som berättar har insjuknat under tonåren eller de tidiga vuxenåren. Boken innehåller också tre texter av proffs som på olika sätt arbetar med

berättelser ska höras. Och de hörts! Var och en av oss har säkert i något livskedde antingen själva drabbats eller haft en anhörig eller vän som lidit av depression. Själv tycker jag det är vär-

deprimerade patienter.

Tanken med den här boken är att de deprimerades egna berättelser ska höras. Och de hörts! Var och en av oss har säkert i något livskedde antingen själva drabbats eller haft en anhörig eller vän som lidit av depression. Själv tycker jag det är vär-

defullt att få gå på djupet med bara några berättelser, eftersom de både visar på gemensamma mönster och på olikheter. Varje person har en egen historia, och för varje person finns det egna lösningar.

Berättelserna visar också tydligt att den som är allvarligt deprimerad måste få professionell hjälp, att den hjälpen inte är lättillgänglig och att tillfrisknandet tar länge – oftast många år. Framst riktar sig boken

till dem som lever i depressionens närhet men inte själva är akut drabbade. Den borde läsas av alla som i sitt arbete har kontakt med ungdomar.

Berättelserna pekar tydligt på samma sak som forskningen: det finns ett samband mellan mobbning och depression. Samma dag då jag sätter mig ner för att skriva den här recensionen läser jag en artikel om mobbning och depression i tidskriften *New Scientist*.

Den rapporterar om forskning som visar att mobbning eller social stress kan orsaka läckor i blod-hjärnbarriären, leda till inflammation och den vägen bana väg för depressioner. Samma forskning kan i det långa loppet leda till nya botemedel.

Men i väntan på dem måste vi ta till de gamla: vänlighet och intresse. Du kan börja med att läsa den här boken.

ERIKA RÖNNGÅRD

”Kära svikna längtan och kära intorkade glädje. Ge inte upp. Julen har en gåva till er, även om den är svår att nå. Den är: Gud med oss.”

Utdrag ur Martin Lönnebos bok Grundglädjen. Texter om liv, tro och hopp

Den boken visar tydligt att en av Lönnebos största styrkor är hans förmåga att koncentrera och koka ner sitt budskap, men utan att ge avkall på textens skönhet. Han använder bilder på ett mästertligt sätt. Under sin tid i Uppsala var Lönnebo i många år lärare i homiletik (predikokost). Själv har jag predikat bara en gång, men det mesta jag vet om att berätta om Gud har jag lärt mig av honom.

Jag citerar från slutet av en av de texter som finns i den här boken, och som handlar om att återvinna barnets glädje och längtan efter julen:

”Kanske finns det ingen motsättning mellan att Gud är oändligt stor, upphöjd över allt, och oändligt liten som ett barn utslungad i Vintergatans enslighet? Det är väl snarare så att Guds storhet möjliggör Guds ringhet. En av mina favoritförfattare, kardinalen Cusanus, säger om Gud att han är som en sfär vars omkrets är ingenstans och vars centrum är överallt. Cusanus säger: Gud är gemenskap. I Gud kan det inte finnas någon ensamhet. Ingen kan vara utanför. Gud är oss närmare än oss själva. Gud med oss.

Tanken att detta skulle kunna vara sant borde få oss att skälva till av glädje, ty ingenting längtar vi efter mer än gemenskap i ett centrum utan ensamhetens utmarker.”

Bär på Guds kärlek

När Martin Lönnebo skriver om tro finns där en vänlighet och humor och medkänsla som verkar höra ihop med hans personlighet, men som också är något mer än det: en återspeglning.

Orsaken till att jag och alla andra Lönnebo-fantaster försöker sträcka ut vår hand för att, kanhända, röra vid hans arm är inte för att han är känd eller legendarisk som person. Det är för att vi förnimmar att han bär på det där som han ständigt vittnar om: Guds kärlek.

Är det inte precis det vi söker, kärlek? Står den kärleken som en moln kring en person vill vi alltså vara i närheten.

Laestadius som detektiv

BOK

Koka björn

Författare: Mikael Niemi
Förlag: Piratförlaget 2017

Mikael Niemi har tagit sig an en av norra Sveriges absolut största historiska kändisar **Lars Levi Laestadius** och skrivit en roman där Laestadius är huvudperson och där handlingen är sådan att detta kunde ha hänt – eller också inte.

I Niemis version blir Laestadius förunderligt mänsklig. Han är en upplysningens man som med en närmast glödande iver tar till sig vetenskap och utveckling. Han vill förändra livsvillkoren för människorna i bygden där han verkar. Det handlar inte bara om att rädda deras själar till evigheten utan lika mycket om att förbättra deras jordiska villkor. Detta ska bland annat ske genom skolundervisning, så att var och en lär sig läsa och skriva och sedan kan gå vidare till fortsatta studier eller helt enkelt förmedla sin egen berättelse i skrift. Laestadius tecknas också som en man med ett stort intresse för botanik, ett intresse som visar sig få närmast avgörande betydelse för en av hans andra samsällsättningar: utredningarna av mystiska våldsdåd som drabbat unga kvinnor i trakten och som Laestadius inte är beredd att skylla slagbjörnen för.

Koka björn har alltså tydliga drag av en deckare med en privatspanare i huvudrollen, men den är mer än så. Den är i det närmaste en kärleksförklaring till Lappland och Tornedalen och dess landskap med myrar

och fjäll.

Lika stort utrymme som Laestadius får samepojken Jussi som tas om hand i prästgården närmast som fosterpojke.

Största delen av handlingen berättas ur Jussis synvinkel. Det är han som följer med prosten när han ställer frågor om överfallen och undersöker brottsplatsen – ofta hindrad i sina undersökningar av länsmannen som helst vill sköta sina ärenden själv. Valet att förmedla berättelsen om Laestadius och hans undersökningar genom Jussis ögon gör att Laestadius framträder tydligare. Jussi kan dessutom ställa de frågor som läsaren behöver få svar på. Genom Jussi och det som han utsätts för tar Niemi också ställning för samernas rättigheter.

Mikael Niemi är känd som en berättare av skrönor. I *Koka björn* är det här draget nedtonat, men inte helt uttraderat. Helt kan han inte hålla sig från att dra iväg och måla upp en och annan överraskande drastisk bild. Den som läst hans föregående roman, den adrenalindrivna katastrofskildringen *Fallvatten*, väntar sig kanske en mer hetsig handling, men *Koka björn* är betydligt mer stillsamt framåtskridande än sin föregångare. Inte en deckare för den som söker maximal spänning, alltså. Däremot är den en intressant skildring av norrländskt liv på 1800-talet och av en märklig man som ihågkoms än i dag, om än för andra saker än de som nämns i boken.

ERIKA RÖNNGÅRD

MIKAEL NIEMI har skrivit en roman om Lars Levi Laestadius. FOTO: PIRATFÖRLAGET

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnads kalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7

Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoisisto.fi

www.espoonhautaus.fi

Högskolestiftelsen i Österbotten mottar DONATIONER OCH TESTAMENTEN

för sitt arbete att stöda svensk högskoleverksamhet i Österbotten. Hjälp vid uppgörande av testamenten och donationsbrev.

Tag kontakt med VD Katarina Heikius, tel. 0500-167 063 Vasaesplanaden 16, Vasa

Kom med till

Finnair direkt

Våren 2018

ISRAEL

till Tel Aviv

du blir aldrig densamma mer

2-12.4 special resa med bibellärare Dan Johansson Inger o. TG Gull. Pris 1695 €.

23.4-3.5 klassisk resa med pastor Kenneth Witick. Pris 1795 €, Kontakta 045-78704666 eller:

www.idealresor.fi

info@idealresor.fi

PSALMVÄVEN DECEMBER

1	T	2	G	3	I		4	L	5	P	6	O	7	X		8	K	9	A	10	U		11	T	12	G	13	J	14	S	15	C	16	E			
17	V	18	F			19	L	20	A	21	H	22	M	23	Y		24	P	25	J	26	R	27	N	28	I	29	D	30	B	31	K	32	S	33	M	
34	V	35	I	36	E			37	H	38	U	39	P	40	C	41	K	42	B	43	S	44	J	45	A	46	R	47	I	48	Y	49	M	50	K	51	X
52	H	53	E	54	O			55	N	56	B	57	G	58	R		59	J	60	T	61	E			62	G	63	S	64	F	65	D	66	O	67	G	
68	H	69	A			70	E	71	N	72	S			73	M	74	P	75	I			76	U	77	R	78	B	79	H	80	G	81	O	82	K	83	L
84	M	85	F	86	C	87	U	88	Y			89	I	90	M		91	S	92	T	93	D	94	P	95	X	96	R			97	G	98	H			
99	S	100	L	101	M	102	A	103	O	104	N			105	B	106	V	107	E	108	D	109	R	110	S	111	T			112	A	113	X	114	C	115	H
116	I	117	M	118	F			119	R	120	E	121	B	122	C			123	O	124	K	125	G			126	X	127	S	128	V	129	Y	!			

Konstruerat av ANN HUSMAN

A Horisontell 102 20 112 69 9 45B Bergman med Tystnaden 56 78 105 42 121 30C Sköta en rörelse 122 40 15 86 114D Äter många till frukost 65 93 29 108E "Och i kammarn jag satt när poliser sju,
de poliserna sju
i -----, ja, ja,
steg in i butiken och ropte: Nu!
Skön Mary, vad gömmer du?"
53 70 36 120 107 61 16F Förr för större degar 18 118 85 64G Mull med ohyra? 80 2 62 57 67 12 125 97H Besittning 98 79 68 21 115 37 52I Något som lockar? 75 89 3 116 35 47 28J TV-pris i USA 44 59 13 25K Större koppar 8 41 50 82 124 31L Fotbollstal 100 19 4 83M Grundligt 33 73 84 22 101 117 49 90N Är även grötrim 55 71 104 27O Tränas 81 54 66 123 103 6P Fördjupning i vägg 94 5 24 74 39R Forcerat 46 109 77 26 119 58 96S Helt eländig 32 72 91 110 14 43 127 63 99T Kratta löv 111 60 1 11 92U Takås 10 87 38 76V Fru Paasikivi 128 34 106 17X Något man kan slå 51 95 126 7 113Y En röd sådan ger sammanhang 23 88 48 129

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A–Y. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A102, den andra A20 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A–Y bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 190, *Inför ditt ansikte käre Gud*, vers 5, som börjar med orden "Här är jag hemma, ett barn hos sin fader". Vinnare i förra Psalmväven är: **Alice Holm**, Esbo, **Marja-Liisa Karlberg**, Lappböle och **Marita Järn**, Jakobstad. Gratist! Prשבöckerna kommer på posten.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 3.1.2017. Märk kuvertet "December-Psalmväv". Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalm nr och vers i Psalmboken:

Som börjar med orden:

Namn & adress:

UR EVANGELIET

”Guds rike kommer inte på ett sådant sätt att man kan se det med sina ögon.”

Läs mera i Luk. 17:20–24.

OM HELGEN

Ett löfte om glädje och hopp

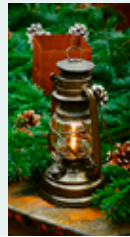
Den andra söndagen i advent handlar om Kristi återkomst i härlighet vid tidens slut. Församlingen ska troget invänta Kristi ankomst och den utlovade frälsningen. Mitt i nöden och skulden har församlingen fått löftet om frälsningens tid. Löftet fyller oss med glädje och hopp.

RUNT KNUTEN

”Ta gärna med lyktor.”

Lucia med hästar i Sundom, start från Sundomv. 148 söndag kl 16.

LUST ATT VARA MITT I SMÖR ÖGAT - NÄR ER FÖRSAMLING HAR NÅGOT EXTRA PÅ GÅNG?

Platsen i högerkrysset ger annonsören synlighet i hela landet, fri utformning och fyrfärg i storlek 81 x 55 mm för bara 150 euro inklusive moms!

Gäller endast församlings- och kyrkligt relaterade annonser.

← 2 X 55 / PRIS 150 €

INSIDAN

Ansvärlig redaktör: Erika Rönngård, 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen! Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN MARI PUSKA

FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

Vi lever i väntan

FÖR 99 ÅR sedan väntade många i Finland på kungen. Friedrich Karl hade i oktober valts till Finlands kung, och förberedelserna framskred. Man visste redan var kungen skulle bo, ståtliga möbler hade beställts och ritningarna för kronan var färdiga. Det fanns även en detaljerad plan för välkomstfestligheterna med 101 saluter och mycket annat.

Men kungen kom aldrig. Den världspolitiska situationen förändrades och Friedrich Karl meddelade att han inte kommer till Finland. Planerna lades undan och följande år valdes den första presidenten.

Betydligt längre och med större förväntningar har de kristna väntat på sin kung, Jesus Kristus. En gång kom han redan. Var en kung lik ingen annan. Ödmjuk och anspråkslös. Men han dog – och han uppstod. Sade att han ska komma tillbaka. Han

ska komma tillbaka och krossa all ondska. Vi väntar ännu. En del har gett upp, andra håller fast vid hoppet trots att det inte har hänt så mycket. Många åskväder, norrsken och soluppgångar har färgat himlen, men ingen kung har dykt upp. Under advent, väntans och förberedelsernas tid, påminns vi om varför vi väntar.

Då vår kung kommer i sin härlighet kommer han med något helt annat än glimrande smycken och fina kläder. Han kommer med all den makt och ära som den renaste kärleken ger. Han kommer med räddning, han kommer med sanning. Men hans närvaro får vi uppleva redan nu, vi kan bereda oss inför hans ankomst. Då vi gör världen mera kärleksfull, håller oss till det som är sant och möter varandra med nåd.

■ MARI PUSKA

Mari Puska har för en vecka sedan börjat som kyrkoherde i Mariehamns församling.

I dag tackar hon Gud för kyrkan och för församlingarna som gör väntans tid ljusare och lite lättare. Tillsammans orkar vi bättre.

Tips för dig som väntar: fundera på vad som är det vackraste och härligaste du kan ge åt någon för att hedra Kristus-kungen. För att göra livet lättare och ljusare. Gå och ge det åt någon som behöver det.

#bönetwitter

Herre, kom. Om inte nu genast i hela din härlighet så åtminstone i kärlek och hopp som vi får dela med varandra. Amen.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter. Veckans tweet är skriven av Mari Puska.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 44:6–8

ANDRA LÄSNINGEN
Jak. 5:7–11

EVANGELIUM
Luk. 17:20–24

Andra söndagen i advent. Temat är ”Din konung kommer i härlighet”.

PSALMFÖRSLAG

13, 5, 12, 3 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

KLARSPRÅK

Advent kommer från latinets ord för ankomst, adventus. Det ursprungliga uttrycket var *Adventus Domini, Herrens ankomst*. Adventstiden handlar alltså inte bara om en upptrappning av julförväntan utan också om att vi väntar på Jesus återkomst.

Advent har sitt ursprung i julfastan, en 40 dagar lång fasteperiod som inföll före julen. På 1000-talet började man kalla julfastan för advent och justerade längden till fyra veckor.

Källa: Wikipedia

KALENDERN 8–14.12

DOMPROSTERIET

■ **BORGÅ**
SÖ 10.12 KL. 12.15: HÖGMÄSSA i domkyrkan, Wilén, Smeds, Söderström, Marianne Kulps gudstjänstgrupp, lägerdeltagare.

■ **MÅ 11.12 KL. 16.45 – 17.45:** BETLEHEMSVANDRING för barnfamiljer. Vandrigen berättar om julens händelser i församlingshemmet. Ingång från gården. Räcker ca 30 min.

■ **ON 13.12 KL. 18.30:** LUCIAMUSIK I DOMKYRKAN, barnkören Diskanten, Lucia med tärnor, Wilén, Tollander, Söderström

■ **DE VACKRASTE JULSÅNGERNA SÖ 10.12 KL. 14.30:** Hemgården, missionsauktion, Näverkärrsvägen 12, Södervekoski, Smeds, Söderström, G. Lindström

■ **TI 12.12 KL. 13:** Brandbackens servicecenter, avd. Rosa, Adlercreutzgatan 27 – 29, L. Stråhlman, Tollander

■ **TO 14.12 KL. 14:** Lagmannens servicehus, Lagmansstigen 5, Björkholm-Kallio, Söderström

■ **TO 14.12 KL. 18:** Svenskborg, Vessövägen 191, Vessö, Björkholm-Kallio, Tollander

■ **LAPPTRÄSK**
fr 8.12 kl. 19: Sångargilletts konsert med julmusik på Finländska musikens dag, Annikka Konttori-Gustafsson piano, Kaj-Erik Gustafsson orgel, John Emanuelsson violin, stråkkvartett, SL. I kyrkan

■ **LO 9.12 kl. 10.30–12.30:** Nappeklubb för 3–6 åringar i källaren i församlingshemmet, GN

■ **LO 9.12 kl. 17:** Konsert i församlingshemmet med basen Peter Achren från Kungliga operan i Stockholm. Fritt inträde

■ **SÖ 10.12 kl. 12:** Högmässa i kyrkan, LS, JE

■ **ON 13.12 kl. 10–11.30:** Café Källaren, SS

■ **TO 14.12 kl. 18.30:** Tjejgruppen i församlingshemmet, Elin Lindroos

■ **LILJENDAL**
fr 8.12 kl. 19: Sångargilletts konsert med julmusik på den finländska musikens dag, Annikka Konttori-Gustafsson piano, Kaj-Erik Gustafsson orgel, John Emanuelsson violin, stråkkvartett, SL. I Lappträsk kyrka

■ **LO 9.12 kl. 17:** Konsert med basen Peter Achren från Kungliga operan i Stockholm. Fritt inträde. I Lappträsk församlingshem

■ **SÖ 10.12 kl. 10:** Högmässa i kapellet, LS, JE

■ **TI 12.12 kl. 10–13:** Vuxen-barn, julfest i Agricola hallen, GN

■ **TO 14.12 kl. 14:** Julandakt i Rosenkulla, SL, JE

■ **LOVISA**
SÖ 10.12 kl. 10: Högmässa i kyrkan, af Hällström, Tollander

■ **SÖ 10.12 kl. 18:** De vackraste julsångerna i kyrkan. Gudstjänstkören träffas kl. 16.30

■ **MÅ 11.12 kl. 14.30:** Bisagruppen i Vesperhemmet – Luk 2

■ **TI 12.12 kl. 11–13:** En Euros Café i församlingshemmet

■ **TI 12.12 kl. 13:** Pensionärsföreningen i församlinggården

■ **On 13.12 kl. 18.30:** Ljusstift med Lovisanejdens Lucia i kyrkan

■ **To 14.12 kl. 8.30:** Morgonkaffe i Tikva, sista gången för i år

■ **På kommande:**
Fr 15.12 kl. 12: Diakonins julfest i församlinggården

■ **PERNÄ**
Fre 08.12.: – kl. 10–11.30 Café Mikael i Mikaelstugan; Juntunen, Kalliokoski

■ **SÖ 10.12.:**
– kl. 10 Högmässa i kyrkan; Lemberg, Wiksten-Rönnebacka

– kl. 18 Julkonsert med Camilla Wiksten-Rönnebacka m.fl. Fritt inträde, program 10€.

■ **MÅ 11.12**
– kl. 13: Klubin goes senior. Prästgården, Krogars, Juntunen.

■ **TI 12.12.:**
– kl. 18–20 Julpyssel och pepparkaksbakning; i Prästgården. 7€/barn (i priset ingår material och en liten servering) Arr. 4H och församlingen

■ **On 13.12.:**
– kl. 18 De vackraste julsångerna på svenska och finska i Sarfsalö kapell; Lemberg, Kalliokoski. Risgrynsgröt i Byagården.

■ **On 20.12.:**
– kl. 16 Diakonins julmiddag i sockenstugan. Förhandsanmälan till diakon Juntunen senast ti.12.12. kl. 12.

■ **SIBBO**
Mer information på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbosvenskafoersamling.fi

■ **LO 9.12 kl. 17:** Klång min vackra bjällra, konsert med Visskeppet – Camilla Wiksten-Rönnebacka, Stella Jonasson, Emelie Adolfsson och Dan Rönnebacka.

■ **SÖ 10.12 kl. 12:** Familjemässa i Sibbo kyrka. Barnkör. Camilla Ekholm, Lauri Palin, Mauriz Brunell.

■ **MÅ 11.12 kl. 14:** Café Elsie, julfest. Servicehuset Elsie. Ekholm, Palin.

■ **MÅ 11.12 kl. 19:** Med fred och fröjd, konsert med Idunkören, Duacapella och instrumentensemble. Dirigenter Karin Pedersen och Dag-Ulrik Almqvist. Fritt inträde, program 10 euro.

■ **On 13.12 kl. 13:** Pensionärsjulfest i Kyrkoby församlingshem. Julkaffe, musik och program. Sibbo gymnasiums lucia besöker festen. Festal av Sofia Torvalds.

■ **To 14.12 kl. 9.15 och 10:** Barnens julkirka. Ekholm, Isabella Munck, Palin.

■ **To 14.12 kl. 18:** Kvinnor mitt i livet, julfest på Nilsas. Katja Korpi.

■ **To 14.12. kl. 19:** Stjärnan i Öster. Pensionärskören Fuorna, Pensionärskören Roostaggarna och Sibbo Sångarbröder. Östnylands lucia. Mikael Grönroos tenor, Myrna Eklund, piano. Dirigenter Sofia Lindroos, Christer Bergström och Anders Ekberg. Fritt inträde, program 10 euro.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Skötsam småbarnsfamilj med stadig inkomst önskar hyra bostad i Kyrkslätt eller södra Esbo. Gärna så snart som möjligt. Tel: 0442820850

Fin trea på Slottsg i Åbo med utsikt över Aura å. Hyra 850€/mån + vatten och el. Tel: 0400-864866/Patricia

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 tis-to 9-12.

Välplanerad Etta 35m² i Rödberga i Helsingfors. Gott skick. Hyra 883 €/mån+17€/pers vatten. Eget el+gasavtal. Mer info fås genom att sända egen epostadress till ewesterb@yahoo.com eller tfn 0503201666

Mysig 39m² etta med öppet kök, sovalkov och nytt badrum uthyres på Drumsö. Passar också för ett par. 500m till metro. Ledig 1.3. Hyra 820 + vatten. 050 377 1443

Trivsam lägenhet i Kronohagen. Manegegatan 2. Ett rum och kök, badrum med duschskåp och separat wc. Lägenhetens yta 44 kvadrat. Tredje våningen, hiss. Utsikt mot Elisabetsskvären. Hyra 950 € / månad incl. vattenavgift. Visning enl. överenskommelse. Genast ledig. Thomas Ranninen. thomas.ranninen@gmail.com / 050-390 3017

Andreas kyrkan HÖGBERGSGATAN 22

Årets sista **ISRAEL I FOKUS** Fre 15.12 kl 18
Tal av Dr **DANIELA PERSIN** Kanalchef för Himlen TV7
"Är Israels Gud vår Gud". Sång **ANDREAS FORSBERG**
www.andreaskyrkan.fi

LEDIG TJÄNST

Vasa kyrkliga samfällighet rekryterar en

KYRKAN I VASA

SPECIALYRKESMAN TILL BEGRAVNINGSVÄSENDET

i arbetsavtalsförhållande tillsvidare.

Platsannonserna finns på webbsajten
www.vasaevl.fi/lediga-tjanster

Ansökningstiden går ut 22.12.2017 kl. 16.00.

Sibbo kyrkliga samfällighet söker en VIKARIE FÖR EKONOMICHEFEN

för tiden 17.2.2018 – 31.12.2018

Ansökningstiden går ut tisdagen 2.1.2018 kl. 16.
Ansökningsanvisningarna samt närmare uppgifter om kompetenskrav och övrigt:
www.sibbosvenskaforsamling.fi

SIBBO KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

KUNGÖRELSE

KYRKAN I HELSINGFORS

Helsingfors kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder torsdagen den 14 december 2017 klockan 17 i Församlingarnas hus, Tredje linjen 22.

En förteckning över ärenden som kommer att föredras vid sammanträdet är från och med 5.12.2017 framlagd på anslagstavlor vid Helsingfors församlingars pastorsexpeditioner och på den kyrkliga samfällighetens anslagstavla, adress Tredje linjen 22.

Föredragningslistan och protokollet kan läsas på webben: www.helsinginseurakunnat.fi/hallinto. Föredragningslistan publiceras ca en vecka före mötet och protokollet ca en vecka efter respektive möte.

Helsingfors, den 27 november 2017

Ordförande

KYRKAN I ESBO

Esbo kyrkliga samfällighet

UNDERSTÖD FÖR MUSIK

kan sökas hos Esbo kyrkliga samfällighet

Vi stöder musikaliska projekt som berikar och utvecklar den andliga musikverksamheten i Esbo. Principerna för beviljandet av understöd och uppgifter om de dokument som ska fogas till ansökan finns på adressen www.espoonseurakunnat.fi.

I regel utdelas understöd på 1 000–4 000 €.

Ansökningstiden löper ut 31.1.2018, och understödet ska användas före 30.6.2019.

Förfrågningar om understödet besvaras av chefen för det gemensamma församlingsarbetet, Eero Jokela, tfn 8050 2590, eero.jokela@evl.fi.

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

KYRKAN I ESBO

KUNGÖRELSE

Gemensamma kyrkofullmäktige i Esbo kyrkliga samfällighet sammanträder onsdagen den 13 december 2017 kl. 19.00 i Esbo stads fullmäktigegård vid Esbogatan 5.

Ärenden

1. Maija Snyggs avsked från medlemskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
2. Esa Kivivuoris avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
3. Tomi Tirroniemis avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
4. Ulla Hakkolas avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
5. Nasu Kuuvalos avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
6. Tiina Haapsalos avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
7. Johanna Kosonen-Karvos avsked från medlemskapet i fastighetsdirektionen
8. Olavi Merikantos avsked från suppleantskapet i fastighetsdirektionen
9. Val av suppleant i utvärderingsdirektionen
10. Inrättande av en familjeverksamhetsledartjänst i Espoon tuomiokirkkoseurakunta
11. Inrättande av tre familjeverksamhetsledartjänster i Leppävaaran seurakunta
12. Indragning av II kaplanstjänsten i Tapiolan seurakunta
13. Uppgifter om budgetutfallet 1.1–30.9.2017
14. Förslag till budget för Esbo kyrkliga samfällighet för år 2018 och förslag till verksamhets- och ekonomiplan för åren 2018–2020
15. Uppsägning av samarbetsavtalet gällande huvudstadsregionens Samtalstjänst
16. Försäljning av ett markområde i Ingasbacken

Esbo, 24.11.2017

Stig Kankkonen

Ordförande för gemensamma kyrkofullmäktige

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale

Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

Prepkurs inför äktenskap

5-7.1.2018 Merilä lägergård
Redskap för livet, om kommunikation, konfliktlösning, olikheter & kärleksprat. Gävotips! För par i vigselväntan & nygifta.
www.pedersorsforsamling.n.aktenskap

GULDVIVA™

Beställ enkelt i vår webshop, på www.guldviva.com, eller ring 018-22130 för personlig service.

Smycket levereras i en fin ask, om så önskas även presentinslagen. Leverans inom 4 dagar.

GRATIS FRAKT till Kyrkpressens läsare!

Ange rabattkoden KP då du gör din beställning. Erbjudandet är giltigt t.o.m. 24.12.2017

HANDGJORDA KVALITETSSMYCKEN
FRÅN ÅLAND

Ängeln

69 €
inklusive kedja

81 €
inklusive kedja

Tro, Hopp
& Kärlek

Alla våra smycken tillverkas i 925 sterlingsilver (nickelfritt)

INKAST PATRICK WINGREN

Här och nu

NUET är sällsamt onaturligt för oss. Det är den enda rumstid i vilken vi verkar, och samtidigt verkar vi rädda. Nuet är att handskas med sig själv som den man är, något vi i allmänhet har svårt att våga göra.

I stället blickar vi framåt. Visioner är livsviktiga, för utan hopp om något som skall komma blir vi riktninglösa, stagnerar. Att redan bosätta sig där i tanken är däremot en flykt från det som är. Då missar vi den enda möjlighet vi har att nå det vi ser, anar och hoppas.

Visioner kräver aktivitet just nu, manar oss att sätta ner steg efter steg på väg mot det som ligger framför. Lutar vi oss tillbaka och väntar på manna från himlen så är vi på fel plats när flingorna faller.

MAN KAN med fog argumentera för att vårt samhälle av idag – det socialt mediala, hypersnabba, snuttifierade samhället – inbjuder till att leva där vi inte är. För mig är ändå allt detta en accentuering av ett fenomen som varit en del av människans liv sedan urminnes tider – viljan att vara frånvarande, att vara skenbart fria från oss själva.

Kanske ingenstans blir det här så tydligt som gällande evangeliet. Redan en kort tid efter Jesu liv och död började en förskjutning ske, och den skedde förrådiskt långsamt.

Idag är stora delar av kyrkan och dess medlemmar oerhört intresserade av det som komma skall. Ett massivt tyngdpunktsområde – livet efter detta – formar en stor del av aktiviteten inom församlingar, samfund och hos troende kristna.

Två dualismer formas – himmel och helvete, vi och de. Notera gärna att evangeliet i den här stypade formen är allt annat än ett glatt budskap. Aningen karikerat kunde ett sådant evangelium sammanfattas så här:

”Guds kärlek är gränslös. Han älskade världen så fattbart mycket att han lät sin ende son dö för att alla som tror på honom skall kunna leva för evigt hos honom. Gud respekterar människans fria val, och tvingar ingen till detta. Vill man inte så vill man inte. Nackdelen är att man i så fall plågas i evigheters evighet i ett helvete. Men välj som sagt helt själva.”

”Det är ingen slump att intelligenta ateister och/eller cyniker i debatt efter debatt sopar golvet med representanter för det här budskapet.”

Det är ingen slump att intelligenta ateister och/eller cyniker i debatt efter debatt sopar golvet med representanter för det här budskapet.

FÖR JESUS fanns inget ”vi och de” – faktum är att Bibelns evangelier gång på gång berättar om hur Jesus gick som hårdast åt just de som var säkra på att de stod på rätt sida av linjen mellan rättfärdighet och förtappelse.

Och viktigast av allt: Jesus talar om ett rike ibland oss, förvandling, att bli född på nytt. Något som sker med oss där vi befinner oss – inte där vi varit, inte i framtiden. Fokus på stunden, resonering i evighet. Liv, här och nu.

Patrick Wingren är en samhällspolitiskt aktiv musiker från Jakobstad.

VÄLSIGNA BETYDELSE

Välsignelse i Den levande Gudens tempel, församlingen.

Undertecknad är positivt överraskad över de signaler som kom från Sofia Torvalds referat i senaste KP48 30.11. ”Kyrkans lära och äktenskapssyn är inte entydig, och när en präst välsignar ett par till äktenskap är det inte klart vad som välsignas” i ett beställt inlägg av Emma Audas. Det tangerar något av det som jag var ute efter i mitt inlägg i senaste nummer av Kyrkpressen.

Artikeln i sin helhet var mycket intressant och gav saker att reflektera över. Men jag skulle önska att någon teolog i något passligt skede i KP skulle våga ta ”utmaningen” att vrida och vända på alla de ord och nyanser som ordet välsigna, välsignar och välsignelse betyder. Alla parter tjänar på att man går till botten och grunden i denna fråga! Det är viktigt att man

”Den levande Gudens församling, som Han har köpt med sitt blod, borde inte vara ett ”hönshus” eller rövarkula! Därför behöver vi veta vem, vilka, hur, när och var vi välsignar eller om vi alls välsignar i ljuset av Skriften.”

”lyfter på alla stenar” i denna infekterade fråga och vågar fundera på vem, vad, vilka, hur man välsignar. Jag har för egen del i mitt Bibelläsande försökt slå upp alla kedjehänvisningar till ordet välsigna (r,d,-else). Jag har försökt ”tugga” och tuggar vidare på det från olika synpunkter och vinklar. Undertecknad vill för egen del stå på Biblisk grund i denna fråga om välsignande och ha ”kött på benen.”

Det är med vår mun och med vår tunga som vi välsignar eller förbannar. I Ords 18:21 läser vi: ”Död och liv har tungan i sitt våld, de som gärna bruka henne får äta hennes frukt.” I vårt självfixerade tidevarv där vi oftast inte kan se längre än vår ”sjuka tå” och där jag, mitt och mig själv är på tronen undrar jag om vi inte har tappat något av gudsfuktan i kölvattnet av debatterna i denna fråga? Profeten Jesaja fick möta Den

trefalt Helige i templet och insåg att han hade oreana läppar. ”Och den ene ropade till den andre och sade: Helig, helig, helig är Herren Sebaot, hela jorden är full av hans härlighet.” ”Då sade jag: Ve mig, jag förgås: Ty jag har oreana läppar...” (Jes 6:3, 5a). För mig är det också mycket allvarligt hur vi handskas med ord och handlingar i Guds församling! Församlingen, Den levande Gudens församling som Han har köpt med sitt blod, borde inte vara ett ”hönshus” eller rövarkula! Därför behöver vi veta vem, vilka, hur, när och var vi välsignar eller om vi alls välsignar i ljuset av Skriften.

JOHAN BYGGNINGSBACKA
Jakobstad

Visste du att ...
Kyrkpressen sparar skog!
Tidningen trycks på ett finländskt miljömärkt papper som till största delen består av returpapper.

Oy Majatalo Box Vårdshuset Ab

- Ekologinen majatalo
- Kafvila ja kokospalvelut
- Ekologiskt vårdshus
- Café och mötestjänster

TERVETULOA! www.majatalobox.fi VÄLKOMMEN!
Spjutsundintie 103 Spjutsundsvägen
01190 Box (Sipoo, Sibbo), ☎ 050 592 4255

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÄRD VISAR VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönbackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

www.kyrkpressen.fi

Förbered dig för flunssatiden!

KELASIN
Zink Sugtablett

Dubbelt bättre stöd för motståndskraften

- Sugtablett har en direkt verkan i mun och svalg
- Utmärkt absorption – lång verkan.

Dosering: 1 tablett 3 ggr per dag i en vecka. 1 tablett innehåller 10 mg aminosyrakaliterad zink.

I hälsokostaffärer och på apotek

Valioravinto 1960

www.valioravinto.fi

LOCUS
www.locus.fi

25 jubileumsår!

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:
Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

KLAGOMÅL KIRKKO JA KAUPUNKI

Domkapitlet fick ta emot läsarfedback

Esbo domkapitel fick ta emot ett klagomål på huvudstadsregionens församlingstidning Kirkko ja kaupunki. Personen som lämnat in klagan ansåg

det bland annat vara sexuella trakasserier att tidningen i samband med en intervju publicerat bilder där den intervjuade författaren var naken.

På domkapitlets begäran svarade styrelsen för församlingarnas gemensamma medieproduktion på klagomålet. I sva-

ret betonas tidningens journalistiska natur, att chefredaktören leder redaktionen och svarar för innehållet.

– Domkapitlet är fel adress för läsarfedback, kommenterar Kirkko ja kaupunkis chefredaktör **Jaakko Heinimäki** till Helsingin Sanomat.

LUCIAKORTEGEN I Jakobstad 1960. Åttaåriga Sven-Olof Björk sitter på schäsens kuskbock brevid pappa Runar. FOTO: JAKOBSTADS MUSEUMS BILDARKIV

Vad står det på världens mest obeslutsamma persons gravsten?
- Vela i frid.

Med pappa på pallen

JULMINNE. Som barn fick Sven-Olof Björk vara julbockens och hästkuskens lilla tomte. Pappa Runar var anställd som formän av staden Jakobstad och extra-knäckte som julbock på julafton.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Innan traktorerna tog över hästarna i Jakobstad var **Runar Björk** (1917-1975) anställd av stadens underhåll som formän. Han skötte hästarna och de hästdragna transporterna, inför jul körde han bland annat julgranar till skolorna i staden.

- Under några år i slutet av femtio- och början av sextioalet hade han uppdraget att köra stadens lucia med schäs eller släde. Då fick jag sitta brevid pappa på kuskbocken i luciatåget. Det var stort för mig. Jag var iklädd tomtedräkt och pappa hade en stor plymhatt, minns sonen **Sven-Olof Björk**.

I luciatåget deltog flera av stadens hästar. Förutom lucia och hennes tärnor drog hästarna en långsläde där julbocken och hans tomtar satt.

- Jag vill minnas att staden hade fyra eller fem egna hästar ända till mitten av sextioalet. Stallet fanns vid Malmska gården.

Exakt vilken rutt kortegen tog minns Björk inte. Men den slutade på sam-

ma plats som den gör idag, på rådhus-trappan.

- Varje år var det lika kallt där på Lucia.

Pappa Runar kände mycket folk i staden. Han anlätades som julbock i hemmen på julaftonen.

- Jag fick vara med honom som julbockens lilla tomte. Det var lite speciellt att julbocken hade en tomte. Jag fick saft och pepparkakor i hemmen vi besökte. Ibland besökte vi också familjer med bekanta barn till mig.

Som barn gick Björk också i julottan tillsammans med sina föräldrar. Men bäst minns han ändå söndagsskolans julfester.

- Det var där jag hörde julevangeliet första gången inför jul. Jag upplevde det

som en berättelse. Skräddare Rönning höll församlingens söndagsskola hemma hos sig.

Men det var ändå Lucia som var startskottet för Sven-Olof Björks julfirande i många år.

- På Lucia startade alltid barndomens förväntningar inför julen. Ännu på sjuttioalet då jag bodde i Vasa följde jag varje år med vem som blev vald till lucia i Jakobstad.

Mamma lärde honom be

Sven-Olof Björk var enda barnet i familjen. Julaftonen firade de tillsammans med kusinerna.

- Jag har ljusa barndomsminnen. Vi var en traditionell, men inte speciellt kristen familj, säger han. Men mamma lärde mig att be aftonbön. Hemma såddes frön till min tro.

Som många andra sökte han sina egna vägar under ungdomstiden. Men i samband med att barnen växte upp och blev konfirmerade sökte han och hustrun **Denice** sig till församlingen.

- Vi bodde då i Larsmo och deltog där i en Alphakurs. Vi var också hjälpledare något år. Sedan dess har vi varit aktiva i församlingen. Jag satt i både kyrkoråd och kyrkofullmäktige i Larsmo.

I augusti 2015 flyttade de in till Jakobstad.

- Nu har vi börjat aktivera oss smått i församlingen här. Vi är kyrkvårdar några söndagar per termin.

Han har följt i sin fars fotspår inom

transportbranschen. Sedan 1990 har han kört taxi. Men vid årsskiftet blir han pensionär.

- Sedan jag började köra taxi tog fir-majulfesterna över från Lucia som inledning på min jul. Men de var inte alltid lika uppbyggande.

På instrumentpanelen i sin bil hade Björk ett kors som klippts ut ur en patronhylsa. Det korset ledde till många intressanta diskussioner med taxikunderna.

- Jag köpte det på en missionfest i Karleby. En missionär hade i sin tur köpt det i Liberia av den som klippt ut korset. Jag vet inte mer om dess historia än så.

Speciellt under sjukhustransporter har det getts tillfälle att utbyta allvarliga tankar med kunderna.

- Man hinner ventilera både ett och annat under en bilfärd till sjukhusen i Vasa, Tammerfors eller Uleåborg.

Själv har han aldrig tagit upp trosfrågor till diskussion med kunden.

- Men jag har gärna diskuterat då ämnet kommit upp naturligt. Man lär sig fort att känna efter om kunden vill samtala eller inte.

I år kommer Sven-Olof Björk och hans hustru fira jul tillsammans med sina tre barn och fem barnbarn som är i åldern ett till åtta år.

- Numera brukar vi fira jularna där det är mest praktiskt för barnens familjer. I övrigt är våra jular ganska traditionsbundna.

SVEN-OLOF BJÖRK med korset som formats av en patronhylsa. FOTO: JOHAN SANDBERG